Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 3 (19.971) • 1988 йил 5 январь, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

ЮКСАК ВА ОЛИЖАНОБ ВАЗИФА

Ҳар бир оилага—пишиқ, арзон, шинам ва қулай алоҳида уй-жой

Ибратли тажриба мафтункор бўлади. Айни пайтда бундай тажриба чуқур ўрганиш, кенг жорий этилишга лойиқ. Қарши қурилиш индустрияси бирлашмасида ўз ишчи ва хизматчилари учун уй-жой қуришнинг аниқ-пухта ва реал программаси ишлаб чиқилди. Унга кўра 1994 йилгача коллективнинг ҳар бир аъзоси шинам квартира билан таъминланади. Бунинг учун 48,7 минг квадрат метр уй-жой ва якка тартибда 240 та уй қурилади. Айни пайтда бошқа социал-маданий объектлар қуришни кенгайтириш мўлжалланмоқда.

— Мана шу ибратли тажриба, — деди Ўзбекистон ССР Олий Советининг еттинчи сессиясида сўзга чиқиб депутат Наталья Николаевна Иванова, — афсуски, шаҳримизда кенг ёйилмаётир. Йирик ташкилотлар уй-жой қурмаяптилар. Бу муҳим вазифани амалга оширишда улар ўз улушлари билан кам қатнашмоқдалар. Айрим ташкилотлар ҳатто аниқ режага ҳам эга эмас.

Депутат Н. Иванова Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Маҳаллий саноат министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой» бирлашмасининг бу масалага муносабатини, кооператив ва якка тартибда уй-жой қуриш учун ер ажратишдаги сансалорликни рўй-рост кўрсатди. Халқ депутатлари шаҳар Совети эса ўзининг турли ташкилотлар куч-ғайратини мувофиқлаштирувчи функциясидан етарли фойдаланмаётир.

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг яқинда бўлиб ўтган еттинчи сессиясида ғоят муҳим ва долзарб масала — 2000 йилгача мўлжалланган комплекс уй-жой программасини амалга оширишда халқ депутатлари Советлари, министрликлар ва идораларнинг вазифалари ана шундай қизғин манфаатдорлик, истиқболга зукко назар ва партиявий принципиаллик билан муҳокама қилинди.

Коммунистик партия уй-жой проблемасини ҳал этишни жамиятимиз сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётида барча меҳнаткашлар ижтимоий активлигини кучайтириш, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш ва қайта қуришга барчанинг ҳиссасини кўпайтиришнинг асосий шартларидан бири деб билиб, бу борада қизғин, собитқадам иш олиб бормоқда. КПСС XXVII съездининг қарорлари бу йўналишда ҳам мисли кўрилмаган режаларни белгилаб берди. 2000 йилгача ҳар бир совет оиласини уй-жой билан таъминлашдан иборат программ вазифа дадил илгари сурилди. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида эса, уй-жой қурилиши умумхалқ вазифаси деб эълон қилинди.

Лекин аҳолини қулай, шинам уй-жой билан таъминлашда ҳанүз танглик мавжуд. Бугунги кунда 240 мингтадан кўпроқ оила уй олиш учун навбат кутиб турибди. Бундай оилалар камаймай, аксинча, йил сайин кўпайиб бориши табиий. Бинобарин, уй-жойга эҳтиёж муттасил ортиб бораверади. Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси атрофлича чуқур илмий асосда муҳокама қилиб, маъқуллаган Комплекс уй-жой программасида мана шу жиҳат пухта ҳисобга олинган. Шу асосда ўн иккинчи-ўн тўртинчи беш йилликлар мобайнида ҳар бир оила учун алоҳида квартира ёки якка тартибдаги уй қуриш вазифаси белгиланди. Бунинг учун биз 2000 йилда 5 миллион 700 мингта квартирага эга бўлишимиз керак. Бу программанинг амалга оширилиши республикада уй-жой фондини 392,5 миллион квадрат метрга етказиш, бир кишининг ўртача таъминланиш даражасини шаҳарда 15,5, қишлоқда — 14,2 квадрат метрга етказиш имконини беради.

Ҳар қандай режа, ҳар қандай программа моддий асосга эга бўлсагина жозибали, реалдир. Комплекс уй-жой программасини амалга ошириш учун марказлаштирилган капитал маблағлар, корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларнинг маблағлари, аҳоли маблағлари ҳам ишга солиниши зарур. Республикада уй-жой қурилишига 26,4 миллиард сўм давлат капитал маблағи сарфланиши кўзда тутилаётир.

Уй-жойларни ўз кучлари билан қураётган корхоналар оз эмас. Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Самарқанддаги «Красный двигатель» заводи коллективлари ана шундай ташаббусга қўшилиб, қизғин иш олиб бораётирлар. Баъзи корхоналар якка тартибда уй қуриш учун ер участкалари олаётир. Ёшларнинг уй-жой комплексларини барпо этиш кўлами бир қадар кенгаймоқда.

Бироқ белгиланган вазифаларни фақат йил сайин ортиб бориши керак бўлган барча ресурсларни, жамики имкониятларни, бутун кучларни ишга солгандагина рўёбга чиқариш мумкин. Уй-жой кооперативлари фаолиятини кескин активлаштириш, якка тартибда уй қурувчилар учун зарур бўлган ҳамма ёрдам ва қулайликларни яратиш лозим. Қорақалпоғистон АССР, Навоий, Самарқанд, Сирдарё, Сурхондарё областларида кооператив уй-жой қурилишининг ҳажмини, сифатини, суръатини кескин кўтариш лозим. Уй-жой кооперативларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш алоҳида эътибор талаб этишини асло унутмайлик.

Шаҳар ва қишлоқларда якка тартибда уй қурилиши кўламлари кескин ортиб бориши учун ҳамма шароитни яратиш зарур. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари, хўжалик органлари ўзларининг бу ишга раҳбарликларини тубдан қайта қуриб олишлари шарт. Ер участкалари ажратиб берилишида сансалорлик, бюрократик тўсиқлар ва тақиқларга барҳам бериш, аксинча, уй қурувчиларни пойҳа ҳужжатлари, материаллар, зарур техника воситалари билан таъминлаш учун ҳамма чоралар кўрилиши зарур. Пишиқ ғишт, цемент, ёғоч-тахта, бошқа қурилиш материаллари, айрим йиғма деталлар билан савдо қилишни кенгайтириш бу ишни жадаллаштиришнинг муҳим шартидир. Кредит бериш тартибини кенг тушунтириш лозим. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, «Главсредазирсовхозстрой», Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув, Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари иморат қурувчиларнинг эҳтиёжларига сезгирлик билан муносабатда бўлишлари, бу ишдаги барча тартибсизлик ва нуқсонларни узил-кесил тугатишлари керак.

Кўриниб турибдики, вазифалар бекиёс, кўламли, улуғвор ва мураккаб. Уни уддалаш учун ҳамма имкониятлар ишга солиниши керак. Мақсад аниқ белгиланган, йўллар танланган ҳозирги шароитда гап ҳар бирimizнинг уюшқоқлигимизда, пухта ва онгли интизомимизда, тинимсиз ижодкорлигимиз ва юксак ташаббускорлигимизда қолди. Эндиликда ҳар бир меҳнатчи, — ҳох дастгоҳ ёнида бўлсин, ҳох қурилиш майдонида бўлсин, ҳох пахта даласида ёки илмий лабораторияда бўлсин, — юксак унум билан ишлаши, сифат ва самарадорликни кўтаришга шахсий ҳиссасини кўпайтириши лозим. Тўла хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида фойда олишни кўпайтириш уй-жой қурилиши учун капитал маблағ салмоғини оширишнинг асосий шартидир. Буни ҳар бир киши — шогирд ишчи ҳам, министр ҳам рўй-рост англаб олиши, ўз ишининг пировард натижаси учун жон куйдириши лозим.

Ҳолбуки, катта ишнинг бошланиш пайтидаёқ лоқайдлик, эътиборсизлик, камҳафсалалик намоён бўлаётган жойлар йўқ эмас. Чунончи, Граждан авиацияси бошқармаси, Мебель ва ёғочсозлик саноати, Ўрмон хўжалиги министрликлари, Ўзбекбирлашув, Навоий ва Сирдарё областларида уй-жой қурилиши программалари материал-техника ресурслари билан мустаҳкамланмаган. Бундай юзакичилик, пала-партишлик, хом-хатала ёндашувларга тамомила хотима бермасдан туриб, мақсадга асло эришиб бўлмайди.

Биз катта ишни бошладик. Уни бир томонлама — фақат уй-жой қуриш билан ҳал этиб бўлмайди, бу комплекс вазифадир. Бинобарин, уй-жойларни қуриш чоғида ободонлаштириш ишларининг ҳал этилиши, савдо, маиший хизмат корхоналари, мактаблар, болалар боғчалари, бошқа социал-маданий объектлар қурилиши кўламларини ҳам кенгайтириш зарур. Йўлларни олдиндан созлаб қўйиш, сув, электр олиб келтириш, бошқа коммунал хизмат тармоқларини барпо этиш шарт.

Уйсозлик комбинатлари жамики қурилиш ташкилотлари қувватларини, қурувчи кадрлар малакасини оширмай туриб, бу муҳим ишда юксак суръатга эришиш қийин. Янги қувватларни илдам барпо этиш, мавжудларидан тўла фойдаланиш муҳимдир. Ҳажм-блок уйсозлиги, батамом йиғма уй-жойлар, монолит уйлар қурилишини кенг жорий этиш лозим. Мавжуд қувватларни реконструкциялаш бу вазифани ҳал этишнинг асосий шартидир. Энг муҳими, қурилиш ишлари сифатини оширишдадир. Давлат қабулига ўтишни тезлатиш даркор.

Комплекс уй-жой программасининг амалга оширилиши билан боғлиқ барча муаммоларни бартараф этиш маҳаллий Советлар, уларнинг ижроия комитетлари зиммасидадир. Район, шаҳар, область Советлари бу вазифани амалий жиҳатдан ҳал этишлари, аҳоли истиқомат жойлари комплекс қурилишига эришишлари зарур.

Уй-жойларни улашиш, ҳовли-жойи бўлган кишиларга квартира ажратиш фактларига тамомила барҳам бермоқ лозим. Уй-жой тақсимотида социал адолат таъминланиши муҳимдир. Квартира, ер участкаси сўраб ёзилган аризалар ошкоралик шароитларида қараб чиқилиши, касаба союз комитетларида, маҳаллий Советларда навбат рўйхати ҳаммага яхши маълум бўлиб туриши, қанча уй-жой қурилаётганлигидан одамлар хабардор қилиб борилиши даркор. Квартира тақсимотида қонунни четлаб ўтиш фактлари ҳар бир ҳолатда алоҳида қараб чиқилиши, принципиал баҳосини олиши, айбдорлар тегишлича жазоланиши лозим.

Белгиланган планларнинг бажарилиши муҳим социал вазифани амалга оширишгина эмас. Бу сиёсий вазифадир. Зеро жамият ўз аъзоларининг тўлақонли ҳаёт кечириши, унумли меҳнат қилишидан бевосита манфаатдордир. Бинобарин, қабул қилинган программани босқичма-босқич, йил сайин оғишмай бажариш йўлларини излаш, бу йўлдан қатъият билан олға бориш муҳимдир. Ҳар бир киши — бинокор, таъминотчи, якка тартибда уй қурувчидан тортиб барча поғонадаги раҳбар, инженер-техник ва пойҳачи ходимларгача қунт билан, ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишларига тўғри келади. Ҳар он, ҳар бир масалани ҳал этаётганда шуни қаттиқ ёдда тутайликки, биз ўзимиз учун, ўз келажагимизни ўйлаб, ўз фарзандларимиз учун қураяпмиз.

Уй-жой қурилиши суръатларини ошириш, сифатини яхшилаш учун курашда матбуот, радио, телевидениенинг сафарбар этувчи даъваткор таъсир кучидан кенг фойдаланайлик. Гап гоҳ у-гоҳ бу жойда содир бўлиб турувчи камчиликларни танқид қилишдагина эмас, балки умумхалқ иши жараёнида пайдо бўлаётган ҳар бир илғор тажрибани, ибратли ёндашувни кенг тарғиб қилишда, оммалаштиришдадир.

Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари уй-жой программасининг тарғиботчиларигина эмас, балки моҳияти, мақсади жиҳатидан мисли кўрилмаган бу умумхалқ ишининг жанговар ташкилотчилари бўлишлари керак. Юксак уюшқоқлик, пухта интизом, зўр ғайрат-шижоатни таъминламай, ишчи кучларини, барча ресурсларни тўла сафарбар этмай туриб, бу муҳим ишнинг муваффақиятини таъминлаб бўлмайди.

Қисқа муддат — уч беш йиллик мобайнида ҳар бир оилани уй-жой билан таъминлаш! Фақат бизнинг социалистик жамиятимизгина ўз олдига шундай реал, олижаноб ва инсонпарварлик вазифасини қўя олиши мумкин. Эндигина бошланган 1988 йил бу вазифани муваффақиятли бажариш йўлида муҳим босқич бўлиб қолсин.

Мақсад аниқ белгиланди, уни амалга ошириш воситалари ва йўллари конкретлаштирилди. Энди гап ҳар бирimизнинг сабот билан меҳнат қилишимизда, бу катта умумхалқ ҳаракатида ўзимизнинг шахсий лаёқатимизни, ташаббусимизни, ғайратимизни намоён этишимизда.

БЕШ ЙИЛЛИККА— ЗАРБДОР СУРЪАТ!

● Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун — ишлаб чиқариш хизматида

● Иқтисодий ислоҳот афзалликларидан самарали фойдаланиш — меҳнат коллективларининг виждоний бурчи

● Ҳар бир оилани алоҳида уй-жой билан таъминлаш — долзарб вазифа

ЙИЛНИ ДАДИЛ БОШЛАДИК

Янги йилнинг бир неча иш куни ўтди. Бу кунлар шуни кўрсатдики, беш йилликнинг учинчи йили дастлабки сменалари яхши натижалар билан якунланди. Айниқса, тўла хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш системасида ишлашга ўтган коллективлар фаолиятидаги илк ютуқлар диққатга сазовор.

Қуйида янгича ишлаш қандай бораётгани ҳақида новаторларнинг ўзлари сўзлаб берадилар.

ПУХТА ҲОЗИРЛИК БИЛАН

Шахдам одимлар билан бошланган 1988 йилдан кўп нарса кутяпмиз. Чунки фаолиятни қайта қуриш, туб бурилишга эришиш сари интилишларимиз ҳал қилувчи паллага кирди. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни аниқ ҳисоб-китобни, мустақиллик ва тўла хўжалик ҳисобида иш юритилишини талаб қилади.

Янги иқтисодий усулда ишлашга ўтишга анча илгаридан ҳозирлик кўрилди. Бу муваффақиятни таъминламоқда. Юбилей йили маҳсулот ишлаб чиқариш плани барвақт бажарилди. Маҳсулот сифатига эътирозлар барҳам топди. Муҳими, ишчиларнинг моддий манфаатдорлиги яхшиланди.

Муваффақиятлар 1988 йилни ҳам яхши бошлашга имкон берди. Дастлабки кунлар нормалари ошириб бажарилди. Ғулом Юсупов, Шаҳриёр Ҳакимов, Усмон Солдатов, Тўра Ҳамдамов каби тажрибали ишчилар смена нормаларини ошириб адо этишяпти.

Б. ЗАРИПОВ,
«Ўзбекнефтегаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Китоб ғишт заводи ишчиси.

ШАХСИЙ МАСЪУЛИЯТ

Оддий ишчиман. Беш йилдан бери тикувчи бўлиб ишлаяпман. Белгиланган топшириқларни ортиғи билан бажаришга ҳаракат қилмоқдаман. Шахсий мажбурият юзасидан беш йилликнинг икки йилига мўлжалланган топшириқни ўтган йилнинг 25 октябрида бажаришга муваффақ бўлдим. Ҳозир меҳнат календаримда 1989 йилнинг апрель ойи ҳисоби очилди. Ойлик топшириқларни 180—200 процент қилиб бажариб келяпман.

Фабрикада ажойиб меҳнат ютуқларига эришаётган дугоналарим кўп. Саида Отаева, Шоҳида Ғозибоева, Гулнора Умарова, Манзура Файзиева, Галина Бўтабоева сингари тикувчи мотористкалар ҳам смена топшириқларини муттасил ошириб бажаришга эришиб келмоқдалар. Ишимизни тубдан қайта қуришга ҳаракат қилиб маҳсулот сифатини янада яхшилаш учун курашмоқдамиз.

Мана, Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни кучга кирди. Қонунга риоя этилишини таъминлаш фақат корхона раҳбарлари, мутахассисларига боғлиқ эмас. Ҳар бир оддий ишчи ушбу муҳим давлат ҳужжати шахсан ўзига, бригадаси, корхонасига, қўйингчи, бутун жамиятимизга катта самара келтиришини ҳис этиши керак. Чунки КПСС Марказий Комитетининг иқтисодий ислоҳот сиёсатини амалга оширишда Қонун талаблари ҳал қилувчи роль ўйнайди. Шунга эришиш кераки, тўла хўжалик ҳисобини жорий этишдан корхонага, бригадага, ҳар бир ишчига келадиган фойда, пировард натижа ҳақида коллективнинг ҳар бир аъзоси муайян тушунчага эга бўлсин.

Р. ШАМСИЕВА,
Гулистон тикувчилик фабрикаси ишчиси.

ГРАФИКДАН ЎЗИБ

1988 йилнинг биринчи иш ҳафтасини Охунбобоев шаҳридаги подшипник заводи меҳнат коллективи зўр кўтаринкилик билан бошлади. Корхона ишчи-хизматчилари беш йилликнинг учинчи йилини катта зафарлар билан нишонлашга аҳд қилдилар. Андижон областида муҳим саноат корхоналаридан бири ҳисобланган завод коллективи янги йилнинг муваффақиятли самара келтириши учун ўтган йилнёқ муносиб замин тайёрлаб қўйганди. КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми қарорларини оғишмай амалга ошира бориш натижасида бу ерда 2 миллион сўмликдан ортиқ — планда кўзда тутилганидан қарийб икки баравар кўп товар маҳсулоти ишлаб чиқарилди.

Бу қувончли ютуққа завод коллективи меҳнатни ташкил этишнинг илғор усулларини жорий этиш, юқори унумли техникадан оқилона фойдаланиш туфайли эришди. Заводда ишлаб чиқариш графигидан ўзиб меҳнат қилаётган бригадалар, сменалар сони тобора кўпаймоқда.

Суратда: подшипник заводи ишлаб чиқариш участкаларидан бири.

Р. Ашуров фотоси.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

СЎНГГИ СОАТДА

ВАШИНГТОН. АҚШ мудофаа министри Фрэнк Карлуччи якшанба куни сафарга жўнаб кетди. У ўз сафари давомида Саудия Арабистони, Қувайт, Уммон ва Баҳрайнга боради. Пентагоннинг баёнотида айтилишича, Карлуччи тўрт араб мамлакати раҳбарлари, шунингдек Форс кўрфазидаги Америка бўлинмалари қўмондонлиги билан учрашади. Сурияда чиқадиган «Ал-Баас» газетаси АҚШ мудофаа министри сафарини шарҳлаб, унинг асосий мақсади Форс кўрфазида Америка қуролли кучларини мисли кўрилмаган даражада кўпайтиришдан иборат эканлигини уқтиради. Газета кўрфаз сувларида американикларнинг кучайтирилиши регион учун ҳозир асосий хавф бўлиб қолаётганини ва халқаро ҳамжамиятнинг у ердаги ҳарбий можарони бартараф этиш учун сарфлаётган барча куч-ғайратларига қарама-қарши эканини таъкидлайди. Форс кўрфази проблемасини сиёсий воситалар билан чинакамига бартараф этиш, мазкур регион халқлари мустақиллигини таъминлаш учун, деб хулоса қилади «Ал-Баас» газетаси, дастлабки қадам сифатида бу райондан Америка ва НАТО флотларини олиб чиқиб кетиш ҳамда регион халқлари ишларига аралашишни тўхтатиш зарур.

НЬЮ-ЙОРК. Бангладешдаги етакчи оппозициячи гуруҳларнинг бошлиқлари президент Эршодни истеъфога чиқишга мажбур этиш мақсадида 6 январда қаршилик кампаниясининг янги босқичини бошлаш ниятида эканликларини эълон қилдилар. Ахборот агентликларининг Даккадан хабар қилишича, Бангладеш пойтахтида якшанба куни оппозициядаги партиялар тарафдорларининг оммавий митинглари ва намойишлари бўлган. Бу митинг ва намойишларда 10 мингга яқин киши қатнашган. Уларда сўзга чиққан оппозиция раҳбарлари ўз тарафдорларини президент 28 февраль кунига тайинлаган парламент сайловида қатнашмасликка даъват этганлар ҳамда оппозиция 6 январь куни икки ҳафталик митинг ва намойишлар туркумини ўтказиш ниятида эканлигини эълон қилганлар. Бу тадбирлар икки кунлик умумий иш ташлаш билан ниҳоясига етади. Полиция митингларнинг қатнашчиларига қарши кўздан ёш оқизадиган газ ва резина таёқларни ишлатган.

МАНАГУА. Сўнгги бир неча кун давомида Сандиночилар халқ армияси жангчилари Никарагуанинг шимолидаги Хинотега департаментида 14 нафар контрасни йўқ қилганлар. Бу ҳақда Никарагуа Мудофаа министрлиги хабар берди. МРБга ёлланган кишилар «Эрнесто Кабрера» қишлоқ хўжалик кооперативига бир неча бор ҳужум қилган. Армия бўлинмалари ва ўзини ўзи ҳимоя қилиш маҳаллий отрядларининг аъзолари контрасларнинг ҳужумини даф этиб, Америкада ишлаб чиқарилган қурол-яроғ ва анжомларни қўлга туширганлар.

(ТАСС, 4 январь).

• Ташвишли сигнал

ИШЧИНИНГ КЎНГЛИ ТЎЛМАГАЧ...

«Союзузбекгазпром» бирлашмаси раҳбарлари диққатига!

Мамлакатнинг йирик ёнилғи-энергетика базаси Шўртан Қашқадарё области газининг 90 процентдан зиёдроғини беради. «Шуртангаз» конлари бошқармасининг газ тарқатиш комплекси истеъмолчиларга хоҳлаганча ёқилғи хом ашёси етказиб бераётир.

Беминнат «зангори олов»га бўлган талаб ошиб бормоқда. Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикаларидаги ГРЭСлар, ва Олмалиқ металлургия комбинати арзон табиий газдан фойдаланмоқдалар.

Бошқарма коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг икки йили давомида буюртмачиларга 21 миллиард кубометр табиий газ, 13 минг тонна нефть, 866 минг тонна конденсат етказиб беришга аҳд қилган эди. Марра икки ой илгари эгалланди. Планга қўшимча 1 миллиард 300 миллион кубометрдан кўпроқ табиий газ, 10 минг тонна нефть, 100 минг тоннага яқин конденсат тайёрланди.

Пешқадам коллектив Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни талаблари асосида хўжалик ҳисобига, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтди. Бошқарув аппарати ихчамлаштирилди. Шу туфайли 180 минг сўм иш ҳақи тежаб қолинди. Бирлашма ҳар йили бир неча миллион сўмлик қўшимча фойда олаётир. Агар ишлаб чиқариш суръати шу маромда борса, ҳар йили 7-8 миллион сўм, ҳатто ундан ҳам кўпроқ қўшимча фойда олса бўлади. Афсуски, шундай бўлмаяпти.

Юқори органларнинг планлаштириш масаласига объектив ёндашмаётганлиги газчилар учун қимматга тушмоқда. Юқоридан туриб буйруқ бериш, қуйи звено фикри билан ҳисоблашмаслик кўринишлари ҳозир ҳам мавжуд.

— Янги системага ўтиб ишлашдан коллективимиз жуда манфаатдор, — деди бошқарма бошлиғи Тўлқин Омонов, — аммо норматив юқоридан барчага адолатли белгиланмаётганлиги бизни ўйлантириб қўймоқда. Қанча фойда олмайлик, барибир, манфаатдорлик сезилмаяпти. Масалан, ўн бир ойда 8 миллион сўм фойда кўзда тутилган. Шундан моддий рағбатлантиришга атиги 173 минг сўм ажратилган, холос.

Бу ниҳоятда оз, албатта. Илғор коллектив мукофотдан маҳрум бўлса, шу адолатданми, ахир? Ҳатто социал масала, ишчиларнинг маданий-маиший эҳтиёжи учун қўшимча фойданинг бор-йўғи 5—6 процентигина планлаштирилганлигини ҳам нормал ҳол деб бўлмайди.

Бошқармада 265 киши уй-жой олиш навбатида турибди. Бу уй-жой қурилиши тиғиз олиб борилишини тақозо қилади. Шунингдек, савдо, медицина объектлари, спорт иншоотлари қурилиши ҳам суст. Чунки юқоридан ажратилаётган, планлаштирилаётган маблағлар социал эҳтиёжларни қондиролмайди.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ П. Н. ДЕМИЧЕВНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ Петр Нилович **Демичев Ленин** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1988 йил 2 январь.

М. Якешнинг Совет Иттифоқига қиладиган визити тўғрисида

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари М. Якеш КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан яқин кунларда амалий визит билан Совет Иттифоқига келади.

Планга қўшимча

Равшаной Алимбобоева, Марғуба Умарова, Сабоҳат Сирожиддинова — Тошкентдаги «Ўзбекбирлашув» тикувчилик комбинатининг илғор чеварлари. Улар беш йиллик учинчи йили дастлабки сменаларини зарбдорларча меҳнат қилиш билан нишонладилар. Натижада Муборак Тўлашева бошлиқ бригада янги йилнинг дастлабки сменалариданоқ топшириқларни ортиғи билан бажаришга муваффақ бўляпти.

М. Тўлашева ва унинг ҳамкасб дугоналари Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини янги меҳнат зафарлари билан нишонлаш учун мусобақани авж олдириб юбордилар. Муборакнинг мусобақадоши Мамлакат Султонова бошчилик қилаётган бригада меҳнаткашлари ҳам ҳар сменада планга қўшимча маҳсулот тайёрлашга эришмоқдалар.

— Зарбдор меҳнатимиз билан шонли беш йилликнинг учинчи йили марраларини барвақт эгаллаймиз, — деди М. Тўлашева. — Бунинг учун иш вақтидан ва ускуналар қувватидан янада самарали фойдаланиш чораларини кўрамиз.

М. ФОЗИЛОВА.

Партия турмуши: ҳисобот йиғилишлари

ДАСТЛАБКИ ҚАДАМЛАР: ЮТУҚЛАР, НУҚСОНЛАР

Сурхондарё область партия комитети пленумидан

Пленумда обком бюросининг қайта қуришга раҳбарлик соҳасида кейинги икки йилдаги фаолияти ҳақида доклад қилган обкомнинг биринчи секретари С. Мамарасулов ва музокарада, сўзга чиққан обком аъзолари КПСС XXVII съезди ва партия Марказий Комитетининг кейинги Пленумларидан кейин область социал-иқтисодий ҳаётида янгиланиш юз бераётганлигини таъкидладилар.

Қайта қуриш ўзининг илк самараларини берди. Саноат ишлаб чиқариши бўйича икки йиллик план бажарилди. Бу йилги ялпи маҳсулот асосан меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига кўпайтирилди. Термиз сут заводи, «Сурхон» заводининг биринчи навбати фойдаланишга топширилди. Капитал қурилишда бинокорлик индустриясининг янги қувватлари ишга туширилди.

Агросаноат секторида ҳам эришилаётган ютуқлар янгича ишлаш натижасидир: коллектив пудрат асосида ишлаётган бригада ва оилалар сони кўпайди, назоратнинг чек системасидаги хўжаликлар ва корхоналар 1988 йилда тўлиқ хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принципи асосида ишлашга кўчирилди. Область колхоз ва совхозлари давлатга дон, сабзавот, картошка, сут, жун, қоракўл тери ва пилла сотиш икки йиллик планларини бажардилар. Биринчи марта 1987 йилда етиштирилган ялпи пахта ҳосилининг тенг ярми машиналар билан териб олинди.

Музокарада сўзга чиққан нотиқлар обком бюроси барча соҳаларда ҳам раҳбарликни шу кун талаблари даражасида таъминлай олмаганини айтдилар. Шу сабабли областдаги мавжуд иқтисодий ва ишлаб чиқариш қувватларидан етарли фойдаланилмаяпти. Туб иқтисодий реформани амалга оширишга ҳанузгача киришилмади. Бунга сабаблар кўп. Обком бюроси ва унинг бўлимлари ўз амалий фаолиятларида ўзгариш ясамаяптилар, ишлар тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этиш даражасида эмас. Кўпчилик раҳбар ходимлар ишга эскича ёндашиш услубидан қутулолмаяптилар. Совет ва хўжалик ташкилотлари ишларига аралашиш ҳамон давом этмоқда.

— Обком бюроси қайта қуришнинг ҳозирги босқичида ўз фаолиятини такомиллаштиришга жуда муҳтож бўлиб турибди, — деди сўзга чиққан Сариосиё район партия комитетининг биринчи секретари В. П. Хомяк. — Бюро аъзолари бошланғич партия ташкилотлари билан мулоқотни мустаҳкамлашлари, жойларда бўлганларида фақат хўжалик ишлари билан шуғулланиб қолмай, партиявий-ташкилий ишларнинг аҳволи, идеология иши билан қизиқишлари керак. Обкомнинг В. И. Голуб мудирлик қилаётган партиявий-ташкилий ишлар бўлими коммунистларнинг активлиги, ташкилотчилиги ва етакчилигини таъминлаш марказига айланган эмас. У кабинетдан туриб раҳбарлик қилишга зўр беряпти.

Пленумда сўзга чиққан Шеробод районидаги В. Қодиров номли совхоз партия ташкилотининг секретари Г. Султонова, Ангор районидаги Карл Маркс номли колхоз бригадири М. Бобомуродова, Ленин йўли районидаги Қосим Раҳимов номли совхоз бригадаси бошлиғи Р. Кўчарова қишлоқда қайта қуриш ишлари жуда қийинлик билан ўзига йўл очаётганини, обком бюроси ҳанузгача кампаниячиликдан қутулолмаганини, қишлоқ аҳолисига моддий, маиший, савдо ва медицина хизмати кўрсатишнинг ночорлигини танқид қилдилар.

Область саноат корхоналари ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг бирор тури ҳам сифат белгиси олмаганлигини қандай баҳолаш мумкин? Саноат корхоналарининг ҳар тўрттасидан бири 1986 йилга нисбатан ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш суръатини, учтасидан бири эса меҳнат унумдорлиги кўрсаткичларини пасайтириб юборди. Қурилиш, транспорт, алоқа корхоналари ишида ҳам жиддий камчиликлар бор. Нотиқлар обкомнинг шу соҳага раҳбарлик қилувчи секретари П. Шометов, бўлим мудирлари М. Золотоверх, Қ. Аҳмедов ишда жуда ҳам суст ўзгариш қилаётганликларини айтдилар.

— Эскича ишлаш услуби ҳали ҳам кучли, — деди область агросаноат комитети раисининг биринчи ўринбосари В. И. Полупанов, — наҳотки, кўпчилик раҳбарлар янги вазифаларни эскича усуллар билан ҳал қилиш мумкин деб ўйласалар? Ҳамма жойда партия, совет раҳбар ходимлари агросаноат ходимлари ва мутахассисларининг ишларига аралашиб, ҳалақит беряптилар. Хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларни тез-тез алмаштириб туриш ҳам ишга зиён етказяпти. Синалмаган янги навларни экиш ҳақида ўзбошимчалик билан топшириқлар бериш барҳам топгани йўқ. Қишлоқ хўжалик соҳасидаги ишларга масъул бўлган обком секретари Қ. Бобоқулов эса бундай нотўғри раҳбарлик услубига чек қўйишни жиддий ўйлаб кўрмаяпти.

Мана шу хатолар оқибатида областдаги бешта район икки йилдан бери пахтани машинада териш планини уддалай олмаяпти. Обком бюроси сўнгги икки йилда қишлоқ хўжалик ишлари ва чорвачиликка оид масалаларни йигирма мартадан зиёд муҳокама қилган бўлсада, бу қарорларнинг кўпи қоғозда қолиб кетди.

Пленумда сўзга чиққан нотиқлардан Термиз паррандачилик фабрикаси директори А. Бўриев, Термиз темир йўл узели локомотив депоси машинисти Г. Давидян, Шўрчи районидаги «Коммуна» колхози агрономи Ж. Холмуродов ва бошқалар обком бюроси меҳнаткашларни уй-жой, ичимлик сув билан таъминлаш, шаҳар ва районларда ободончилик ишларини яхшилаш, қишлоқда турмуш маданиятини ривожлантириш, мактаб ислоҳотини амалга ошириш ва бошқа социал масалаларга юзаки раҳбарлик қилганлигини айтдилар. Оқибатда бундан икки йил олдинги муаммолар ҳамон ҳал қилинмай келаётганлигини танқид қилдилар.

Пленум қатнашчилари обком бюроси қайта қуриш борасида бирмунча ишлар қилган бўлсада, бу ҳали дадил қадам эмас, деб кўрсатдилар. Муҳим масалаларга юзаки қараш бюро фаолиятига муқим ўрнашиб олаётганлиги ташвиш туғдиради. Масалан, жамоат чорвачилигининг аҳволи обком бюросида беш марта муҳокама этилди-ю, бироқ ҳеч қандай ўзгариш сезилмади. Қабул қилинган қарорларнинг ижроси билан ҳеч ким қизиқмади. Экономика масалалари, корхона ва муассасаларни тўлиқ хўжалик ҳисобига ўтказиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳақидаги қарорлар ҳам ярим-ёрти бажарилди. Ҳеч қаерда ишламаётган 16 минг кишини ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этиш ҳақида ўтган пленумда жиддий гапирилган эди. Аммо бу қарор ҳам қоғозда қолди.

Қайта қуриш ишининг муваффақияти даставвал партия комитетлари ва хусусан бошланғич партия ташкилотларининг ўз раҳбарлик фаолиятини қандай амалга ошираётганлиги билан ўлчанади, деб таъкидлашди пленумда Олтинсой район партия комитетининг биринчи секретари А. Тўрақулов, «Южсурханводстрой» слесари А. Киликеев, — айрим партия комитетлари ва уларнинг секретарлари қайта қуришга раҳбарлик қилиш у ёқда турсин, ҳатто ўз ишларини қайта қуришнинг ҳам уддасидан чиқмаяптилар. Термиз, Ангор, Олтинсой, Шеробод район партия комитетлари секретарлари Ж. Абдулҳакимов, Ш. Назарова, А. Тўрақулов, Э. Шерматовлар фаолиятида буйруқбозлик ва турли фармойишлар бериш, қўполлик ва дағаллик, айниқса кучли.

— Бизларнинг асосий вақтимизни ҳамон юқоридан келаётган турли комиссиялар ва текширувчилар, обкомнинг оператив группаси аъзолари, ҳар хил штабларнинг вакиллари оляпти. Телефон орқали турли кўрсатмалар бериш ҳам кўпайиб боряпти. Обкомнинг бюро аъзоси, область ижроия комитети раиси Ҳ. Бердиев ҳаммани танқид қилишни хуш кўради. Лекин ўзи бирон масалани ҳам ҳал қилишга конкрет ёрдам бергани йўқ, — деди ўз сўзида Денов шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Э. Рустамов.

Пленум қатнашчиларидан Бойсун шойи тўқиш фабрикаси партия ташкилоти секретари П. Мирбекова, Термиз шаҳар партия комитети биринчи секретари, обком бюроси аъзоси Т. Жўраева, Термиз шаҳар умумий овқатланиш тресті қандолатчиси Р. Журавлева обком бюроси ўзи сайлаб қўйган органи — пленум аъзоларидан ажралиб қолганини, улардан ҳеч қандай иш талаб қилмаётганлигини, ҳисоботларини эшитиб бормаётганлигини таъкидладилар.

Нотиқлар областда кадрлар билан ишлашнинг пишиқпухта системаси тузилмаганини, кадрлар резерви йўқлигини танқид қилдилар.

Пленум қатнашчилари обком бюроси қайта қуришга раҳбарликни тубдан кучайтириши зарурлигини, хусусан партия ташкилотлари жанговарлигини оширишга асосий диққат-эътиборни қаратиши даркорлигини уқтирдилар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Партиявий-ташкилий ишлар бўлими мудири П. В. Догонкин нутқ сўзлади.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. Д. Ткаченко иштирок этди.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ВАЗИФАЛАР САЛМОҒИ

Жиззах область партия комитети пленумидан

8 мингга яқин хат... Область партия комитети пленумидан бир ой олдин маҳаллий газеталарда эълон қилинган анкета саволларига ана шунча жавоб олинди. Область партия комитетининг биринчи секретари Н. С. Умаровнинг область партия комитети бюросининг қайта қуришга раҳбарлиги юзасидан қилган ҳисобот докладида меҳнаткашлар билдирган танқидий фикр-мулоҳазалар, таклифлар ўз ифодасини топди. Музокарада сўзга чиққан обком аъзолари докладни конкрет факт ва мулоҳазалар билан бойитдилар. Эришилган ютуқлар ва йўл қўйилган камчиликлар ҳақида танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида ошкора фикр юритилди.

— Область партия комитети фаолиятидаги ижобий ўзгаришларни ҳеч ким инкор этмайди, — деди Жиззах шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. Нарзиқулов. — Аммо область партия комитети секретарлари, обкомнинг ташкилий-партиявий бўлими ҳатто илгариги пленумларда айтилган айрим масалаларга ҳалигача ўз муносабатини билдирмаганликлари уларнинг ҳамон эскича услубда ишлаётганликларини кўрсатади. Тўғри, қоғозбозлик камайди. Лекин обком ходимлари қуйи бўғинларни безовта қилишнинг бошқа усулидан фойдаланмоқдалар. Бир мисол: бир кунда менга обком бўлим мудирлари ва инструкторларининг 31 қўнғироғига жавоб беришга тўғри келди. Демоқчиманки, область партия комитети ходимлари жойларда кам бўлишади.

Бу фикрни музокарада сўзга чиққан Бахмал районидаги «Рассвет» совхози бригада бошлиғи А. Алпомишев ҳам тасдиқлаб шундай деди:

— Икки йил мобайнида область партия комитетидан ҳеч ким совхозимизда бўлмади. Муаммоларимизни кимга айтишни билмаймиз. Қатор йиллардан бери фермамизда сунъий қочириш пункти қурилиши ҳал этилмаяпти. «Узглавживпром» бу масалада ёрдам берса йилига совхозимиз 500-530 минг сўмдан қўшимча даромад қилиши мумкин. Муҳими, хўжалигимизда гўшт ишлаб чиқариш 150 тоннага кўпайган бўларди. Қўшни хўжаликларга ҳам кўплаб чўчқа боласи етказиб берардик. Совхоз ва район раҳбарлари бу ишнинг уддасидан чиқишолмаяпти.

Пленум қатнашчилари қайта қуриш жараёни областда катта қийинчиликлар билан бораётганини таъкидлашди. Бу ҳол, айниқса саноатда яққол намоён бўлмоқда. Областдаги 14 корхона ўсиш суръатини кўтариш ўрнига камайтириб юборди. Бу меҳнат коллективларида қайта қуришга партиявий раҳбарликнинг самараси ҳақида қандай гап бўлиши мумкин?

Пахта тозалаш заводларининг бирортаси ҳам 1987 йил планини бажармади. Ҳолбуки, бунинг учун етарли даражада вақт, материал ресурслари бор эди. Фақат корхоналар ишини тубдан қайта қуришда раҳбарларда топширилган ишга масъулият ҳисси етишмади, холос. Область партия комитети бюроси аъзоси, область агросаноат комитети раиси Р. Ҳусанов давлат планларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашда талабчанлик қилмади.

Жиззах аккумулятор заводи ва тикув фабрикаси йиллик планга нисбатан деярли 14 миллион сўмлик кам маҳсулот берди. Бу корхоналардаги аҳволни яхшилаш ҳақида жуда кўп гапирилаяпти-ю, аммо ижобий ўзгариш кам бўляпти. Тўғри, аккумулятор заводига область партия комитети аъзоси В. Скворцов директор этиб тайинлангач, ижобий ўзгариш рўй берди. Лекин тикув фабрикасидаги аҳвол ўзгармаяпти. Негаки шаҳар раҳбарлари ва область маҳаллий саноат бошқармаси бошлиғи У. Мўминжонов бу ердаги кадрларни қайта-қайта алмаштиришдан ўзларини тиёлмаяптилар.

Область саноатида юзага келган шу каби вазият ҳисобот докладида қуйидагича изоҳланди: область партия комитетининг саноат, транспорт ва халқ истеъмоли моллари ҳамда қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлимлари раҳбарлари В. Черних ва И. Умрзоқовлар ўзларига топширилган вазифани сидқидилдан бажармаяптилар. Акс ҳолда хўжасизликларнинг олди олинарди.

— Қурилиш ташкилотларида кўпгина ишлар қўлда бажарилади. Шунинг учун ҳам иш унуми кам. — деди Арнасой районидаги 19-механизациялашган кўчма колонна сувоқчи-бўёқчилар бригадаси бошлиғи З. Ратегова. — Қурувчиларни қишлоқ хўжалик ишларига жалб этиш ҳамон давом этяпти. Оқибатда йил охирига келиб дам олиш кунларисиз ишлашга тўғри келади. Бу масалалар турли йиғинларда жуда кўп айтиляпти. Аммо область Совети ижроия комитети раиси А. Ҳабибуллаев ҳам, область партия комитети секретари А. Собиржонов ҳам фақат планнинг сўзсиз бажарилишини талаб этадилар-у қурувчиларнинг моддий-маиший эҳтиёжлари билан қизиқишмайди.

Хўжаликни бошқаришнинг янги усулига ўтиш секинлик билан бораётгани пленумда алоҳида таъкидланди. Хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтган Жиззах ишлаб чиқариш-трикотаж бирлашмаси, «Пахтакор», Кичанов номли совхозларда ишга янгича ёндашув самараси яққол намоён бўляпти. Ҳозирги пайтда 15 та совхоз бошқаришнинг цех структурасига ўтган, 30 та хўжаликда эса чек системаси қўлланиляпти. Самара эса иқтисодий кўрсаткичларда акс этиб турибди. Мазкур хўжаликлар 1986 йилни жами 22 миллион сўм чиқим билан якунлаган бўлса, 1987 йилги ҳисоб-китоблар уларнинг 20 миллион сўм даромад қилишларидан дарак бермоқда. Демак, янгиликдан чўчиш керак эмас. Аксинча унга интилиш лозим.

Мамлакат Озиқ-овқат программасини ҳал этишда корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари муҳим роль ўйнайди. Бу масалалар область партия комитети бюросининг эътиборидан четда қолди, дейиш нотўғри. Чунки ёрдамчи хўжаликларни ташкил этиш, ривожлантириш муаммоларини область партия комитети, область Совети ижроия комитети бир неча бор муҳокама этди. Аммо жойларда назорат бўлмаганлиги оқибатида ишлаб чиқилган тадбирлар қоғозда қолиб кетди. Мазкур вазифа партия топшириғи сифатида область партия комитети бюроси аъзоси, область халқ контроли комитети раиси А. Путтиевга топширилган. Лекин пленумда сўзга чиққан А. Путтиев минбардан айтилган танқидларга ҳеч қандай муносабат билдирмади. Аслида айни пайтда ҳар учта саноат корхонасига, ҳар бешта транспорт ва ҳар еттита қурилиш ташкилотига биттадан ёрдамчи хўжалик тўғри келаётгани бюро аъзосини ташвишлантириши, пленум аъзоларига бу ҳақда ҳисоб бериши лозим эди.

«Жиззах ҳақиқати» область газетасининг редактори О. Жавлонов ўз сўзида қайта қуриш жараёнида революцион руҳ сезилмаётганлигини таъкидлади. Область партия комитети томонидан бошланган «Қишлоқда турмуш маданияти», «Бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик кўриги» каби тадбирларнинг фақат мавсумий бўлиб қолганлигини ачиниб гапирди.

Қайта қуриш жараёнига зид бўлган эски услублардан бири ўз обрўсини тўкиб, ишдан бўшаган раҳбарларни бошқа ташкилотлар курсисига ўтқазиш практикасидир. Афсуски, областда ҳамон бундай ҳоллар учраб турибди. Жиззах шаҳар партия комитети «Джизакстрой» тресті бошқарувчиси А. Эргашевни қўшиб ёзиш фактлари учун ишдан бўшатганди. Кўп ўтмай уни бройлер фабрикаси бош директори ўринбосарлигига тавсия этишганларида розилик билдирди. Арнасой район партия комитети эса область партия комитети бюроси қарори билан РАПО раислигидан ишдан олинган А. Бекбўтаевни район «Сельхозхимия» идораси бошлиғи вазифасини бажарувчи қилиб тайинланишига йўл берди. Бундай мисоллар оз эмас. Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишда ошкоралик етишмаётганлиги ҳақида анкетага келган жавобларда жуда жиддий фикрлар айтилганлиги бу борадаги нуқсонларни кўрсатиб турибди.

«Зомин» совхози чўчқачилик бригадаси бошлиғи А. Сергеева, Фориш район партия комитетининг биринчи секретари С. Есимовлар ўз сўзларини жойларда содир бўлаётган хўжасизлик ҳолларига қаратдилар.

— Районимизда кўп йиллардан бери битмай келаётган чала объектлар талайгина, — деди С. Есимов. — Чимқўрғон бройлер фабрикаси, «Известия» совхозидаги чўчқачилик комплекси, Илончисой сув омбори, район марказидаги «Советлар уйи», «Алоқа уйи», Маданият саройи шулар жумласидандир. Қурувчилар бу объектларда 8 миллион сўмдан зиёд маблағ ўзлаштирганлар. Энди эса турли сабабларга кўра ташлаб қўйилди. Область партия комитети секретарлари, область Совети ижроия комитети раҳбарлари билан бир неча маротаба бу ҳақда суҳбатлашдик. Натижа йўқ. Наҳотки давлатнинг миллион-миллион сўмлари жонсиз маблағ бўлиб ётаверса...

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг сув хўжалиги бўлими мудири В. И. Сускин нутқ сўзлади.

Б. САТТОРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Дунё воқеалари

КАРОЙ ГРОСНИНГ АЙТГАНЛАРИ

● **БУДАПЕШТ,** (ТАСС). Совет Иттифоқи ҳаётининг ҳамма соҳаларида содир бўлаётган туб ўзгаришлар, совет раҳбариятининг янги иш услуби халқаро вазиятга ижобий таъсир ўтказмоқда. Шу туфайли социалистик ҳамдўстлик давлатлари ўртасидаги муносабатлар янги мазмун касб этмоқда. ВХР Министрлар Совети Раиси Карой Грос Венгрия радиоси ва телевидениеси орқали гапириб, ана шуларни айтди.

Венгрия, деб таъкидлади у, ўзининг амалий ташқи сиёсат йўлини изчиллик билан ўтказмоқда, мулоқотни кенгайтириш имкониятларини собитқадамлик билан қидирмоқда. Ҳозирги вақтдаги асосий вазифа тинчликни мустаҳкамлашдан, Ер юзида ўзаро фойдали ҳамкорликни ривожлантиришдан иборат. Буларнинг ҳаммаси яқинда ВХРда қабул қилинган социал-иқтисодий барқарорлаштириш программасини амалга ошириш негизларидан бири бўлиб хизмат қилади.

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий алоқалар янги формалар билан бойимоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясининг Москвада бўлиб ўтган навбатдан ташқари — 43-мажлиси бунинг далилидир. Мазкур мажлисда қардош мамлакатлар ўртасида иқтисодий ҳамкорликни такомиллаштириш масалалари кенг кўламда муҳокама қилинди. Бу анжуман Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар миллий манфаатларини интернационал манфаатлар билан уйғун тарзда қўшиб олиб боришга интилаётганликларини тасдиқлади. Бундан буён ҳам олға ҳаракат қилиб бораверишҳ йўли худди шу йўсинда бўлиши керак.

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда тенг ҳуқуқлилик ва мустақиллик принципи амалга оширилмоқда. Қардош давлатларнинг ҳар бир партияси ва ҳар бир ҳукумати юзага келаётган масалаларни мустақил ҳал этмоқда ва бундан буёнги тараққиёт йўли ва методларини ўзи танлаб олмоқда, деб таъкидлади К. Грос.

КИМ ЕН САМ ИСТЕЪФОГА ЧИҚДИ

ТОКИО, ТАСС мухбири Владимир Солнцев хабар беради: Жанубий Кореядаги энг йирик оппозициядаги партия — Бирлашиш учун курашувчи демократик партия (БКДП) раиси Ким Ен Сам истеъфога чиқди. Япониянинг Киодо Цусин ахборот агентлиги хабар беришича, у оппозициядаги кучларни бирлаштиришга ва ўтган йилнинг декабрь ойида Жанубий Кореяда Президент сайлови вақтида ҳарбийлар қўллаб-қувватлаётган режимнинг ҳукмронлигига чек қўйишга уриниш барбод бўлгани учун жавобгарликни ўз зиммамга оламан, деди. Шу билан бирга агентлик партия намояндалари айтган гапларга таяниб, Ким Ен Сам БКДПнинг 6 январь куни очиладиган фавқулодда съездида яна шу лавозимга сайланса керак, деб уқтирди.

Оппозиция лагерида бирлик бўлмаганлиги давлат бошлиғи сайловида мазкур оппозиция мағлубиятининг бош сабаби бўлди. Ҳатто расмий маълумотларга кўра ҳам (режим душманлари бу маълумотлар қаллоблик билан камайтирилган, деб ҳисобламоқдалар), Ким Ен Сам учун ва ҳукуматга қарши ҳаракатнинг бошқа бир таниқли арбоби — Тинчлик ва демократия партиясининг раҳбари Ким Тэ Чжун учун овоз беришда қатнашган жами сайловчиларнинг ярмидан кўпи овоз берди, айни вақтда эса овоз беришда қатнашган кишиларнинг учдан биридан сал кўпроғи ғолиб деб эълон қилинган ҳукмрон режимнинг номзоди Ро Дэ У учун овоз берди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ОСЛО. Норвегия мудофаа министри Юхан Йорген Хольст ўртача ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Совет — Америка шартномаси имзоланганини табриклади. Бу ҳужжат, деди у якшанба куни ҳарбий академия тингловчилари ҳузурида сўзга чиқиб, икки буюк давлат фақат ўзинингина эмас, айни вақтда Европа манфаатларини ҳам кўзлаб ядро қуролларини тугатиш тўғрисида музокаралар олиб боришга қодир эканлигидан далолат беради. Худди шунинг учун ҳам, деб қайд қилди министр, НАТОга аъзо бўлган Европа мамлакатлари ядро аслаҳахоналарини қисқартириш соҳасида Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари ташлаган қадамни биргаликда қўллаб-қувватламоқдалар.

БУЭНОС-АЙРЕС. Чили пойтахтида Чили Компартияси ташкил этилган куннинг 66 йиллигига бағишланган оммавий намойиш бўлиб ўтди. Маъмурларнинг расман тақиқлашларига ҳамда уларнинг намойиш ўтказиладиган жойга полиция ва карабинчиларнинг кучайтирилган қисмларини юборишига қарамай, Сантьягонинг минглаб аҳолиси қўлларида қизил чинни гуллар билан эрта тонгданоқ марказий «О'Хиггинс» паркига йиғилдилар. Намойишчилар орасида узоқ йиллар эмиграцияда бўлганидан сўнг яширин равишда Чилига қайтиб келган Чили Компартияси раҳбарлари Хулиэта Кампусано ва Мирейя Бальтра ҳамда Чили коммунистларининг таклифига биноан байрамга келган Аргентина ва Лотин Америкасидаги бошқа мамлакатлар компартияларининг намояндалари бор эдилар.

ПАРИЖ. Бутун дунёга машҳур Париждаги биби Марям ибодатхонасига таъмирловчиларнинг зудлик билан ёрдам бериши зарур бўлиб қолди. Бино ёмон аҳволда, ибодатхона борган сари емирилмоқда, деб ёзади «Франс суар» газетаси. Юз минглаб автомобиллардан чиқаётган заҳарли газлар, кимёвий актив чўкиндилар Франциядаги энг машҳур ибодатхона деворларини, готик услубда яратилган ҳайкалларини ва ўйма нақшларини емирмоқда. Кўҳна деворлар остини фалокатли равишда зах босиб кетган, бу ибодатхонани кўтариб турган конструкцияларга салбий таъсир қилди. Олимлар бир неча йил муқаддам ибодатхона гумбазларида хавфли ёриқлар пайдо бўлганини аниқлаган эдилар.

(ТАСС, 4 январь).

ТЕРРОРЧИЛАР БЕБОШЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

● **ДЕҲЛИ,** ТАСС мухбири Александр Игнатьев хабар беради: ўтган икки кун мобайнида Панжоб ва Харян штатларида террорчилар ўқидан 20 киши халок бўлди. 6 киши яраланди. «Пэтриот» газетасининг хабар беришича, экстремистлар ўқидан, асосан, тинч аҳоли жабр кўрди. Ҳалок бўлганлар орасида аёллар ва болалар бор. Мавжуд маълумотларга кўра, террорчиларнинг бебошлиги чоғида чет элда тайёрланган автомат қурол-яроғлар ишга солинган. Полиция вакиллари ана шу хунрезликка «Холистонни озод этиш кучлари» сикх сепарат гуруҳи дахлдорлигини истисно этмаймиз, демоқдалар. Маълумки, мазкур гуруҳ Панжобни Ҳиндистондан ажратиб олиш ва унинг территориясида қўғирчоқ «Холистон давлати» тузишга эришмоқчи.

Ички ишлар давлат министри П. Чидамбарам журналистлар ҳузурида гапириб, мамлакат марказий ҳукумати нифоқчилар билан муросасиз курашни давом эттиришга тайёрлигини яна бир карра таъкидлади, деб ёзади «Нэшнл геральд» газетаси.

«Пэтриот» газетаси ўтган йили штатда содир бўлган вазиятни таҳлил этиб, бу ерда турлича экстремист ташкилотларнинг террорчилик фаолияти авж олганлигини таъкидлади. Газетанинг шоҳидлик беришича, шу давр мобайнида 1200 дан кўпроқ одам террорчилар узган ўқдан ҳалок бўлган. Бу 1986 йилда қурбон бўлган кишилар сонидан кўпроқдир. Аммо шунга қарамасдан, ўтган йилнинг май ойида Панжобда бошқарувнинг президент формаси жорий этилганлиги экстремизм билан курашда ижобий роль ўйнади. Шу давр мобайнида 300 дан кўпроқ террорчи йўқ қилинган.

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ КЕСКИН

● **БАЙРУТ,** (ТАСС). Исроил артиллерияси Жанубий Ливандаги Ярин ва Зҳайра аҳоли пунктларига яна бир карра ўқ узди. Деҳқонларнинг далаларига анчагина шикаст етказилди.

Ўтган кеча-кундуз мобайнида Ливан ватанпарварлари босқинчилар ва «Жанубий Ливан» армиясининг Зҳайра қишлоғи яқинидаги қўғирчоқ ёлланган газандалар позицияларига ҳужум қилдилар. Жанглар чоғида душман сезиларли талофот кўрди.

Маҳаллий радионинг хабарига кўра, 1987 йилда Ливанда 1411 киши ҳалок бўлди. Ҳар уч кишидан бири Исроил авиацияси Фаластин қочоқлари лагерларини ваҳшийларча бомбардимон қилиши, Жанубий Ливан қишлоқларини артиллериядан ўққа тутилиши ва босиб олинган Ливан территориясида босқинчиларнинг жазо операциялари қурбони бўлди.

Байрутнинг жанубидаги фаластинликларнинг Шатила лагерида вазият кескин бўлиб турибди. Бу ерда жума куни фаластинликлар билан шиаларнинг «амал» ҳаракати сарбозлари ўртасида пулемётлар ва гранатометлар ишга солиниб, отишмалар бўлди.

ЧЕХОСЛОВАКИЯНИНГ «ТУХОРАЗ» КООПЕРАТИВИДА

«Тухораз» қишлоқ хўжалик кооперативи — Чехословакиядаги энг яхши хўжаликлардан биридир. Бу хўжалик меҳнат коллективи қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан мўл ҳосил етиштирмоқда. Мустаҳкам экономика эса унга кўплаб уй-жой қуриш, муҳим социал вазифаларни ҳал этиш имконини бераяпти.

Кооператив хўжалик юритиш йиллари мобайнида қишлоқ чиройли, обод ва иқтисодий гуллаб-яшнаётган посёлкага айланди. Унинг кўпгина муваффақиятлари кооператив раиси Мирослав Клусачек фаолияти билан боғлиқ.

Суратда: Чехословакия—Совет дўстлиги кооператив уйидаги дам олиш хонаси.

ЧТК—ТАСС фотоси.

• Инсон, жамият ва қонун

ҲУҚУҚИЙ БИЛИМДОНЛИК—ШУ КУННИНГ ТАЛАБИ

Партия XXVII съезди томонидан олға сурилган жамиятимизнинг социал-иқтисодий, сиёсий ва маънавий тараққиётини жадаллаштириш мақсадида хўжалик механизмини қайта қуриш вазифаси барча соҳалар қатори қонунчиликка ҳам дахлдордир.

Маълумки, совет қонунлари жамиятимиз сиёсий системасини такомиллаштиришнинг, унинг иқтисодий ва хўжалик ҳаётига раҳбарлик қилишнинг, ижтимоий муносабатларни ривожлантиришнинг, совет халқи бирлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашнинг асосий воситаларидан бири ҳисобланади.

Қайта қуришдек тарихий вазифани амалга ошириш, ижтимоий ҳаётдаги салбий воқеликларни тугатишда қонунлар, қонуний актлар, тартиб ва қоидаларни белгиловчи низомлар катта роль ўйнайди. Чунки уларда ижтимоий ва иқтисодий муносабатлар тартиби ўз аксини топган.

Иқтисодий ва ижтимоий муносабатларни ўзгартирмай фақат бошқариш ва хўжаликка раҳбарлик қилиш системасини ўзгартиш билангина кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди. Ўзингиз ўйлаб кўринг. Мамлакатимиз хўжалиги минглаб ишлаб чиқарувчи, истеъмол қилувчи, қайта ишловчи, транспорт хизмати кўрсатувчи, сотувчи ва ҳоказо корхоналарни, бирлашмаларни ўз ичига олувчи мураккаб соҳалардан иборат. Улар ўртасидаги ўзаро иқтисодий-ижтимоий ва хўжалик муносабатлари, раҳбарлик органлари билан муносабатлар яна ҳам мураккаброқдир. Бу муносабатларнинг тартиби, қоидаси, албатта, ҳуқуқий нормалар билан белгиланган.

Демак корхоналар, бирлашмалар, колхоз ва совхозларнинг иқтисодий мустақиллигини таъминлаш, ўз-ўзини бошқаришни кенгайтириш, демократия ва ошкоравийликни ривожлантириш, меҳнаткашларнинг активлигини ошириш, жамиятимизнинг барча аъзолари ҳуқуқ ва эркинликларини сўзсиз таъминлаш, социалистик одилликни ўрнатиш каби қайта қуриш асосий элементларининг ҳаммаси барча қонунларимизда ўз аксини топиши зарур.

Партия Программасида ишлаб чиқариш муносабатларини муттасил такомиллаштириш, улар жадал ривожланиб бораётган ишлаб чиқарувчи кучларга барқарор тарзда мувофиқ бўлишлигини таъминлаш лозимлиги уқтириб ўтилди. Бу борада юзага келадиган ноаниқликларни, зиддиятларни ўз вақтида бартараф этиш жамиятнинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга ёрдам беради.

Маълумки, социалистик корхона (бирлашма) тўғрисидаги Қонун 1988 йилнинг биринчи январидан бошлаб кучга кирди. Корхоналар мустақиллиги оширилиши, хўжалик ҳисоби жорий этилиши, ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ўтиш, демократияни ривожлантириш ҳозирги амалда бўлган кўпгина қонун актларини қайта қуришни тақозо қилмоқда.

Гап амалдаги қонунларимизни шунчаки «ремонт» қилиш, уларга баъзи бир ўзгартишлар киритиш ҳақидагина бораётгани йўқ. Барча қонун актларимизни жамиятимизни иқтисодий ва ижтимоий қайта қуришга жавоб берадиган қилиб қайта кўриб чиқиш долзарб эҳтиёжга айланди.

Иқтисодий қонуниятлар ва ҳуқуқий нормаларга амал қилмай фақат маъмурий йўл билан, буйруқбозлик билан иш юргизилган жойда социализмнинг асосий принциплари — демократия, ошкоравийлик ва қонунларга амал қилиш бузилади, халқ оммаси ишлаб чиқаришни бошқаришдан четлай бошлаши мумкин, масъулиятсизлик келиб чиқади. Ишлаб чиқаришни ташкил қилиш билан унга раҳбарлик қилиш ўртасидаги мувофиқлик йўқолади.

Масалан, ишлаб чиқариш корхоналари билан уларга раҳбарлик қиладиган юқори ташкилотлар ўртасидаги муносабатларнинг ягона қоидаси ўрнатилмаганлиги туфайли планлаштириш иши фақат бир ёқлама жараёнга айланиб, корхоналар планлаш органларига қарам бўлиб қолдилар. Барча ҳуқуқлар юқори органда, вазифа эса фақат корхонага тааллуқли бўлиб қолди. Ҳуқуқ билан вазифа ўртасида узилиш, номутаносиблик келиб чиқди. Бу эса ўз навбатида планлаштиришда бюрократизмга, маъмуриятчиликка, корхоналарнинг ҳуқуқий ва иқтисодий мустақиллиги бузилишига олиб келди.

Маълумки, корхонанинг ўз фаолиятини планлаштиришдаги мустақиллиги асосан юқори орган томонидан тасдиқланадиган план кўрсаткичларига боғлиқдир. Бу кўрсаткичлар кўп бўлса корхона мустақиллиги кенгаяди. Корхоналарга, бирлашмаларга иқтисодий мустақиллик берилган ҳозирги даврда барча соҳалар бўйича планлаштиришни тартибга солувчи қонун актларини, қарор ва низомларни тез фурсатда қайта кўриб чиқиш, ишлаб чиқарувчи ҳамда истеъмол қилувчи звеноларнинг ҳуқуқларини чеклайдиган қоида ва кўрсатмаларни бекор қилиш тўғри бўларди.

Хўжалик қонунларимиз бир системага тушмаган, уларни умумлаштирувчи ягона қонун асоси йўқ. Шунинг учун кўпчилик қоидалар, тартиблар ҳукумат қарорларидагина эмас, балки министрлик, давлат комитетлари ва марказий бошқармаларнинг ҳуқуқий актлари билан ҳам белгиланган. Шунинг учун ҳам хўжалик юритишнинг турли томонларини тартибга солувчи қоидалар, ҳуқуқий актлар шунчалик ҳам кўпки, уларни билиб олиш эмас, балки саноғига ҳам етиш қийин. Уларнинг анчагина қисмида ҳозирги кунга тўғри келмайдиган, меҳнат коллективлари ва гражданларнинг ҳуқуқларини чеклайдиган моддалар ҳам бор. Натижада меҳнат коллективларининг, ишчи ва колхозчиларнинг ташаббускорлиги бўғилиб қолмоқда.

Республика Министрлар Совети, министрликлар, давлат комитетлари томонидан ўз вақтида қабул қилинган ҳуқуқий нормаларни белгиловчи актларнинг анчагина қисми, уларда белгиланган тартиб ва қоидалар қайта қуриш ишларимизга тўсқинлик қилмоқда. Республика агросаноат комитети ташкил этилиши муносабати билан тугатилган министрликлар ва ташкилотлар ҳақидаги ҳуқуқий актлар, ҳаттоки улар қабул қилган тартиб ва қоидалар ҳанузгача амалда. Бу актларни тез фурсатда қайта кўриб чиқиш, уларга тегишли ўзгартишлар киритиш ёки бекор қилиш жоиздир.

Партия ва ҳукуматимизнинг қарорларида белгиланган тартиб ва қоидаларга амал қилиш тегишли ташкилотларнинг бурчидир. Баъзан шундай қарорларимиз қоғоздагина қолиб кетмоқда. Фактларга мурожаат этайлик. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг мамлакат агросаноат комплексида хўжалик юритишнинг иқтисодий механизмини янада такомиллаштириш тўғрисидаги қарорида маҳаллий органларнинг озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан ва аҳолини шундай маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашдан манфаатдорлигини ошириш мақсадида 1987 йилдан бошлаб областларга чорва ва парранда, сут, тухум, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор, хўраки узум, цитрус мевалар ва қуритилган меваларни давлат йўли билан харид қилиш планлари белгилаб қўйилмайди, балки тегишли маҳсулотларни умумиттифоқ ва республика фондларига етказиб бериш юзасидан беш йиллик лар бўйича ўзгармас қатъий планлари белгиланади, деб кўрсатилган эди.

Бу тартибнинг асосий мақсади ҳар бир область, район шу маҳсулотлар бўйича умумиттифоқ ва республика фондига белгиланган планни бажаргандан сўнг қолган барча маҳсулотни ўз территориясидаги аҳолига сотиш, қайта ишлаш ёки зарур бўлган бошқа маҳсулотларга айирбошлаш имкониятини яратишдан иборат эди. Бу албатта бозорнинг арзон бўлишига олиб келар эди.

Бу кўрсатма амалга ошмаяпти. 1987 йили ҳам яна эскичасига областга, улар районларга, районлар эса колхоз ва совхозларга шу маҳсулотларнинг давлат харид қилиш планинигина эмас, балки ишлаб чиқариш плани, ҳаттоки экин майдони ва ҳосилдорлиги ҳам юқоридан планлаштириб берилмоқда. Бундай аҳволда хўжаликнинг мустақиллиги қандай таъминланиши мумкин.

Юқорида келтирилган мисолдан кўриниб турибдики, тартиб ва қоидаларни белгилаш билан бир қаторда уни бажармаганликлари учун ҳам чора-тадбир белгилаш зарур экан. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг ҳар бирини ҳамда уларнинг раҳбарлари ҳуқуқ ва бурчларини аниқ белгилаш, улар фаолиятини тегишли рамкага солиш, қоидадан четга чиққанда қандай чора кўришни белгилаш хўжаликка раҳбарлик қилишни яхшилаш чораларидан бири — раҳбарликдаги қайта қуришдир.

Корхоналарнинг, бирлашмаларнинг мустақиллигини ошириш туфайли баъзан корхона раҳбарлари, коллектив билан келишиб туриб, таваккалчасига иш юритишлари мумкин. Бундай ҳолда албатта баъзи бир тартиб-қоидалар бузилади. Лекин корхона, меҳнат коллективи анчагина фойда кўради, ўзининг молиявий аҳволини, иш шароитини яхшилаб олади. Шунинг учун қонунларимизда бундай ҳолларда мансабдор шахсларни жиноий жавобгарликдан сақлаб қолувчи моддалар ҳам бўлиши мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Совет қонунларининг барчасида халқ иродаси ифода этилган. Жамиятни бошқаришда ҳақиқатан ҳам халқ иродасини амалга ошириш учун барча давлат органлари ва мансабдор шахслар ўз фаолиятида қонунларга, социалистик жамиятимиз тартиб ва қоидаларига тўла амал қилишлари шарт. Бу асосий Қонунимиз — Конституция талабидир. Қонун олдида барча баробар.

Қонун ва қоидаларнинг бузилишига, жиноятчиликка қарши кураш иши иқтисодий, ижтимоий ва тарбиявий воситалар билан бирга олиб борилганда яхши натижа бериши маълум. Шу жиҳатдан қараганда фақат қонун йўли билан мажбур қилиш ижтимоий муносабатларни демократиялаш учун олиб борилаётган йўлимизга кўпам тўғри келавермайди. Шунинг учун барча имкониятларни ишга солиб, мажбур қилиш, жиноий жавобгарликка тортиш йўлини ишонтириш, тушунтириш, тарбиялаш билан бирга қўшиб олиб бориш зарур.

Шу ўринда бир масалага алоҳида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Бу масала қонун ва қоидаларни тарғибот қилиш, гражданларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш жиноятни олдини олишнинг, меҳнат интизомини мустаҳкамлашнинг, жамоат тартибини сақлашнинг, социалистик одиллик ўрнатишнинг муҳим омили эканлигидир. Жиноий ишларнинг анчагина қисми, мансабдор шахслар томонидан тартиб ва қоидани бузишнинг кўпчилиги қонун ва қоидани билмаслик оқибати эканлиги тажрибада кўрилган. Бинобарин қонунларни, тартиб ва қоидалар ўрнатувчи ҳуқуқий актларни барча йўллар билан корхоналарга, ташкилотларга, муассасаларга, ҳаттоки барча гражданларга етказиш зарур.

Маҳаллий Советларнинг депутатлари тез-тез колхоз, совхоз, қишлоқ ҳаттоки район кутубхоналаридан Ер кодекси, Гражданлик кодекси, Граждан-процессуал кодекси, Меҳнат кодекси, Оила ва никоҳ кодекси ва бошқа ўз депутатлик фаолиятида зарур бўлган ҳуқуқий актларни топа олмаганликлари ҳақида гапирадилар, бу масалада юқори ташкилотларга мурожаат қиладилар. Аҳвол ҳақиқатан ҳам шундай. Чунки бу қонун актларини бизнинг нашриётларимиз жуда кам нусхада чиқаради. Натижада улар фақат маъмурий органлар ва унинг ходимлари ўртасида тақсим бўлмоқда, холос.

Меҳнат кодексини барча корхоналар ва меҳнаткашларга, оила ва никоҳ кодексини барча хонадонларга етказиш мумкин эмасми? Шунга ўхшаш қонун актларининг асосий қисмларини ўрта мактабларда болаларга ўргатиш зарур эмасми? Колхоз ва совхоз раҳбарлари ва мутахассисларига қишлоқ хўжалиги ва унга раҳбарлик қилиш билан боғлиқ бўлган ҳуқуқий актлар тўпламини, корхона, бирлашма раҳбарларига оид справочниклар, қўлланмалар нашр этиб уларнинг ҳуқуқий тушунчаларини бойитиш зарур-ку ахир.

Колхоз ва совхозларда бригада пудрати, оила пудрати тобора кенгайиб бораётир. Пудрат усулида ишлаётган бригада, оила билан колхоз правлениеси, совхоз дирекцияси ўртасидаги хўжалик, молия ва бошқа муносабатларни белгиловчи тартиб ва қоидаларга талаб жуда катта. Шунинг учун қишлоқ хўжалигида, саноатда, қурилишда, маданий ва маиший хизматда пудрат усулида ишловчиларга ёрдам сифатида уларга тегишли ҳуқуқий актлар ҳамда шартнома нусхаларини ўз ичига олувчи қўлланмаларни ўзбек тилида нашр этиш мақсадга мувофиқдир. Агар шундай тўпламлар, қўлланмалар нашр этилса раҳбар ходимларгина эмас, балки ҳар бир бригадир, звено бошлиғи, пудратга ўтган оила ҳам сотиб олган бўлур эди.

Бизнинг газеталаримизда, радио ва телевидениеда шундай Қонун актлари тўплами босмадан чиқди ёки бўлмаса нашрга тайёрланмоқда, унга ёзилиш эълон қилинади, деган хабарлар деярли эълон қилинмайди. Ҳолбуки Қонунларни тарғиб қилиб, меҳнаткашларнинг ҳуқуқий билимини ошириш ҳам қайта қуриш ишининг бир қисмидир.

Хулоса қилиб айтганда, Совет қонунлари, партия ва ҳукумат қарорлари билан белгиланган ҳуқуқий нормалар, тартиб ва қоидаларни яхши ўрганиш, уларга сўзсиз амал қилиш, ўз вақтида давр талабига асосан уларга қўшимчалар, ўзгартишлар киритиб бориш қайта қуришнинг, жамият тараққиётини жадаллаштиришнинг, партия XXVII съезди қарорларини амалга оширишнинг асосий омилларидан биридир.

М. ТЕШАБОЕВ,
юридик фанлар кандидати.

ЯНГИЛИКЛАР, ХУШХАБАРЛАР

● **Автомобиллар газ билан ишламоқда.** Наманганда биринчи газ тўлдирувчи компрессор станцияси ишга туширилди. Бир кеча-кундузда у 500 та машинага газ қуйиб беради. 2523-автоколонна ҳайдовчилари газ қуйиш станцияси хизматидан биринчи бўлиб фойдалана бошладилар. Машина баклари газ билан тўлдирилса, бутун бир сменага етади, ёнилғи бензинга нисбатан деярли уч баравар арзон бўлиб ҳавони мутлақо ифлослантирмайди.

● **Гулистон шаҳар телефон станцияси** номерлари сони мингта кўпайди. Бу ерда Тошкент алоқа қурилиш-монтаж бошқармаси мутахассислари реконструкция ишларини тугалладилар. Улар ремонт ишларини ҳам бажардилар, шундан кейин автомат телефон станцияси ускуналарининг пухталиги анча ортди.

● **Пештахталар ва стеллажлар** минг хилдан ортиқ буюмлар билан тўлиб кетган базадаги керакли молларни ажратиб олиш қийин. Тўрақўрғондаги районлараро кооператив базаси ходимлари магазин мудирлари ва экспедиторларга ёрдамга келдилар. Улар омборлардаги мавжуд пойабзал, кийим-кечак, газлама кўргазмасини ташкил этдилар.

● **Олтинкўлдаги халқ истеъмоли моллари фабрикаси** ишчилари ташаббуси билан қурилган янги цехда ён атрофдаги адир тупроғидан хом ашё сифатида фойдаланилмоқда. Чунки янги цех—кулолчилик цехидир. Бу ерда ГДРдан сотиб олинган ускуналар ўрнатилган. Собиқ уй бекаларидан 70 нафари чойнак, бошқа идиш-товоқ, совға буюмлар ясамоқдалар. Эркаклар эса ҳар сменада 20 квадрат метргача пардозбоп ғишт тайёрламоқдалар.

● **Колхоз фабрикаси.** Хива районидаги Ленин номли колхоздаги мактаб янги бинога кўчиб ўтгач, эски бино ремонт қилиниб, бу ерда фабрика очилди. Дастгоҳларни Хива гилам фабрикаси юборди. У ердан келган мутахассислар дастлабки 30 нафар ишчига ҳунар ўргатдилар. Эндиликда Хива гилам фабрикасининг бешта филиали ва касаначилик бригадаси бор. Корхона ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг деярли ярмини — йилига салкам 10 минг квадрат метр гиламни ана шу филиаллар ва бригада тайёрлаб бермоқда.

(ЎзТАГ).

Мусобақа пешқадами

Урганч районидаги Чапаев номли колхоз пахтакорлари қатор йиллардан бери об-ҳаво қандай келишидан қатъий назар мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлишмоқда. Бунинг асосий сабаби хўжаликда агротехник тадбирлар комплексининг барчасини ўз вақтида, сифатли бажариш қатъий қоида қилиб қўйилганлигидир.

Ҳозир аёзли кунлар давом этаётганига қарамай колхоз далаларида ҳам, устахоналарда ҳам иш қизғин. Қиш фаслини иш фасли деб билган миришкорлар барча майдонларни шудгорлаб қўйишганига анча бўлди. Айни кунларда маҳаллий ўғит жамғариш, техникани созлаш ишлари авж олдириляпти. Айниқса, ерларни текислашга катта эътибор берилаётир.

— Ер қанчалик текис бўлса тупроққа ишлов бериш, ўсимлик парваришини намунали ташкил этишга шунчалик кенг имконият яратилади, — дейди бульдозерчи Алимбой Матниёзов. — Шу туфайли бу тадбирни тез ва соз бажаришга ҳаракат қиляпмиз.

Ҳа, колхознинг кўз илғамас пайкалларида машина-механизмларнинг гулдураги бир зум бўлса-да тинмайди. Механизаторлар ўз вазифаларини ҳалол, виждонан, фақат юқори сифат билан адо этишяпти. Ўзаро мусобақада моҳир дала гвардиячиси Алимбой Матниёзов пешқадамлик қилмоқда.

Суратларда: мусобақа пешқадами А. Матниёзов ва ерларни текислаш пайти тасвирланган.

Қ. Отаев фотолари.

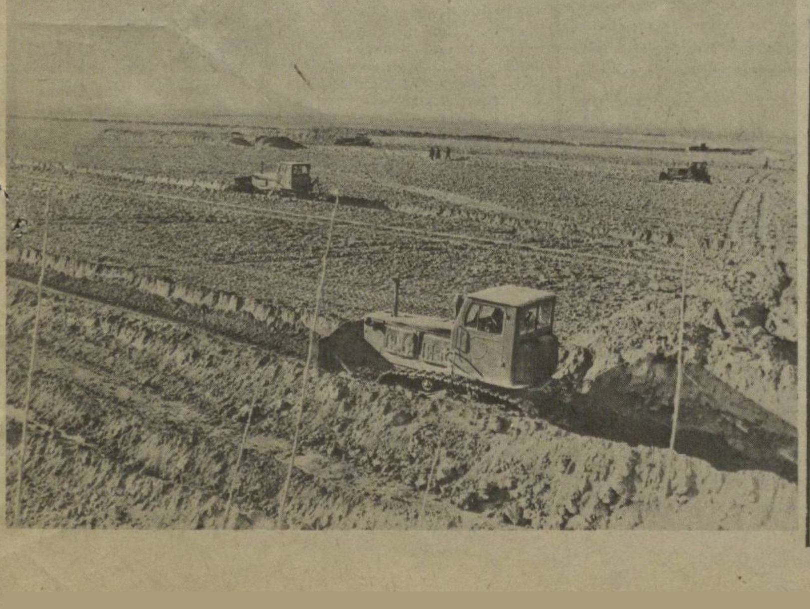

• Қайта қуриш: ёзувчи ўйлари

ЖАВОБ ТОПГАНДЕК БЎЛДИМ...

Пахтакор учун ҳеч қачон осон бўлган эмас. Бу эски ва ҳақ гап. Айниқса чўл шароитида. Тўрт томон — уфққача дала. Тепада осмон гумбази. Бу бўм-бўш маконда тирик жон учун пахта пайкалидан ҳам яқинроқ, қадрдонроқ нима бўлиши мумкин?

Хилват, юракни орзиқтирувчи бу муҳитда йиллаб меҳнат қилишнинг, умр кечиришнинг ўзи бўладими? Буни ҳатто баъзилар ақлига сиғдиролмайди. Тилла беришса ҳам бу жойларда бир кун яшамасдим, дейдиганлар сон мингта.

Шундоқ эса-да, синовларига анча-мунча эркаклар ҳам дош беролмайдиган ана шунақа яланг чўллар бағрида хотин-қизларни кўп учратганман. Уларни одатда механизатор, деб аташади.

Механизатор қиз, техника маликаси...

Бу ибора қулоғимизга баъзан эриш эшитилади. Чунки анъанавий шеъриятда аёллар ҳамиша гўзаллик ва назокат рамзи сифатида куйланиб келган.

Лекин мени бир нарса ўйлантиради: уларни шунчалик жасорат кўрсатишга нима чорлаб, нима даъват қилар экан? Тўғри, улар орасида сохта довруқ қозонганлари ҳам топиларди... Лекин юзини упа эмас, изғирин ялаган, бармоқларини хина эмас, ях гезартирган опа-сингилларимизнинг кўрсатган фидойиликлари чиндан ҳам бемисл бўлган-ку! Буни ким инкор қила олади? «Хўш, — дейман тағин ўзимга ўзим, — бунинг сири нимада?...»

Мен бу саволимга арнасойлик ёш пахтакор Ширин Қаршиева билан суҳбатлашганимда бирмунча жавоб топгандек бўлдим...

Унинг қишлоқ қизларига хос самимий, соддалиги шундоққина кўриниб турарди.

— Бу ерларга келишингизга нима сабаб бўлган?— сўрайман ундан.

— Механизатор бўлишни ҳавас қилардим...

Унинг жавоби менга сунъийроқ туюлди.

— Наҳотки?.

— Рост ака, — қимтиниб кулиб қўйди у. — Бўлмаса ўзимизда менга нима етишмасди? Колхозимизни эшитган бўлишингиз керак: Пастдарғом районидаги К. Маркс номли. Раисимиз ҳам қаҳрамон — Жониқул ака Юсупов.

Бир Оппоғой деган холам бўларди. Мирзачўлни ўзлаштиришга отланганлардан. У киши ҳозир ҳам шу ёқдалар. Ўзидан кўпайиб, бола-чақали, невара-чеварали бўлиб кетганлар.

Эс-эс биламан. Оппоғой опам бизникига меҳмонга келардилар. Дадам билан ишлари ҳақида, айниқса пахта териш машинаси ҳақида яйраб гаплашардилар. Ўшанда машинада пахта теришни орзу қилганларим... Ўрта мактабни тугатиб, механизаторлик курсига кириб ўқидим. Уч-тўрт йил колхозда ишладим. Машина тегмади. Шундоғам кадрлар етарли эди.

Кейин чўлга отланишга қарор қилдим. Икки йил бурун 16-Ворошилов совхозига келиб аъзо бўлдим. Шу йили 100 тонна пахта тердим. Ўтган йили мени бригадир-механизатор қилиб сайлашди. Олдинига кам ҳосил жойдан 30 гектар ер беришди. Планни ошириб бажардик. Ҳозир бригадамизнинг 61 гектар ери бор. Эндиликда ўша ерларнинг ҳар гектаридан 25 центнердан ошириб хирмон кўтаряпмиз.

Бир зум унинг чеҳрасини ўзидан қониқиш ҳисси ички бир ифтихор шуъласи ёритди.

У дилида борини айтди. Ишонтирди. Лекин кўнглимда беихтиёр ғалати бир мулоҳаза туғилди: унинг учун механизаторлик — оғир меҳнат бирдан-бир қисмат эдими? Бошқа ишга лаёқати, иқтидори йўқмиди? Мабодо унинг мурғак қалбида қачонлардир санъатгами, илмгами иштиёқ уруғи қадалганида у бу борада муваффақият қозона олармиди? Лекин шу жиҳати борки, у табиатан заҳматкаш, ҳар қанча меҳнатдан чўчимайди. Санъатни эса муқаддас деб билади.

— Тушкун ҳолларингиз ҳам бўлиб турадими, Ширин?

— Нима десам экан? Чўлда, бу ака... Ростини айтсам, ғўза яшнаса, кўксим тоғ бўлади, мазаси қочса кайфиятим бузилади.

Бу жавоб менга «қизиқ гап» бўлиб туюлмади. Чунки юракдан гапирган эди у.

— Энг катта орзуингиз нима?..

— Энг катта орзуимми?...

Унинг кўзида назокатли муғомбирлик ўйнади. Одатда жўн мухбирлар содда анойи ишчи ёки деҳқонга шундоқ сийқа савол беришади. Ўз навбатида улар ҳам жавобга сира қийналишмайди, сўзлари ҳамиша таптайёр бўлади: «Меҳнатда зафарлар қучиш...» Ширин шунга шама қилгандек, ўзини «анойиликка» солди.

— Қаҳрамон бўлиш...

Унинг чиройли истеҳзосига дарҳол сўз ўйини қилдим:

— Мабодо қаҳрамон-оналикмасми?...

— Унисиям-бунисиям!..

Ҳазилларимиз қовушганидан иккимиз ҳам хандон отиб кулиб юбордик. Бир дақиқадан сўнг у жиддият оҳангида деди:

— Ана, шу чўлларда юзимиз ёруғ бўлиб, тан-жонимиз соғ юрсак бўлди. Шунинг ўзи етади бизга...

Мен ундан, қаламкашлигимга бориб, кейинги кунларда адабиётимизда яратилган қайси асарларни ўқидингиз, деб сўрамоқчи ҳам бўлдим. Лекин ўзимни тийдим — уни ҳижолатга қўйишни истамадим. Бу жараённи баъзан биз ўзимиз кузатиб улгурмаймиз-ку.

Қайси санъаткорларни ёқтирасиз?

— Ортиқ Отажонов қўшиқлари ёқади. Феруза Солиҳова рақсларини яхши кўраман... Биласизми, Феруза Солиҳовага мен гулдаста тутганман — совхозимизга келишганида...

Таниқли санъаткорларнинг, маданият вакилларининг чўлдагилар ҳузурига тез-тез сафарбар қилиниши маъқул иш. Бу аллақачон эзгу анъанага айланган. Кўнглимдан ўтди менинг. — Лекин ҳамма гап, аввало уларнинг турмуш шароитини яхшилашда, улар учун нормал ҳаёт муҳити яратиб беришда эмасми? Шу чоққача даштдагилардан фақат пахта талаб қилиб келинди. Уларнинг тўкисроқ — маданийроқ яшаш учун ҳақли талаблари эса ҳамиша эртанги кунга сурилди. Наҳотки, ўша «эртанги кун» ҳали ҳам келмаган бўлса!

Хусусан, Ворошилов номли совхоз ташкил қилинганига 15 йил бўлаётганига қарамай, унинг маркази қиёфаси кўримсиз, ғариб. Дов-дарахт ўтқазишга ҳафсала қилинмаган. Борлари ҳам қаровсиз, ҳовлилар файзсиз. Уларга ҳар ким ўз билганича «ҳусн» берган...

— Қайта қуриш деганда нимани тушунасиз, Ширин?

— Қайта қуриш дегани, менимча, ҳалол ишлаш дегани. Иккинчидан, чўлда боғ яратиш дегани. Сизга бир мисол айтиб берай, ўзим район Советига депутатман. Каттагина йиғилишда бир совхоз раҳбари қаттиқ танқид қилинди. Гап нимада эди денг, мўътабар меҳмонлардан бири йўл устидан ўтаётиб, унинг хўжалигида бир нафас тўхтабди. У эса, ўзи боғдорчилик совхози директори бўла туриб, боғидан бир шингил узум топиб қўя олмабди-я! Нима учун чўлдагилар боққа, полизчиликка кам эътибор беришади? Ҳусайни узумлар, ноку нашватилар, ширин-шакар ковун-тарвузлар етиштириш тоғ-тоғ «оқ олтин» хирмонлари тиклаётганларнинг қўлидан келмасмикан ёки... Келади. Лекин бу биргина хоҳиш-истакнинг ўзи билан иш битмас экан-да. Мутасадди раҳбарлар хайрихоҳлиги, ишқибозлиги ҳам зарур экан. Булар ҳақида мен икки ой бурун партия аъзолигига ўтаётганимда райкомда гапирдим.

Ширин билан суҳбатлашиш асносида шунга амин бўлдимки, у куюниб гапирса ҳам, суюниб гапирса ҳам, ўз дарди ёки қувончини пеш қилмайди. Кўпроқ бошқалар ташвишида ёнади. Ўзиникини эса доим арзимас, иккинчи даражали деб билади. «Тошкентдалигимда...» деб қолди у гап орасида. «Тошкентда тез-тез бўлиб турасизми?...» сўрадим. «Бир баҳона билан тўғрироғи, бир фалокат сабаб бўлиб, касалхонада 45 кун ётганман...»

Лол қолдириш учун эмас, балки мен қизиқсинганлигим туфайлигина у воқеани гапириб берди.

— Ўтган йил ёз, тракторимни гуруллатиб ҳайдаб юрган пайтларим эди. Бир кун чошгоҳда уни яроқлатиб қўймоқчи бўлдим. Лоток ёнига келтириб юваётган эдим, сезмай қолибман, тормоз системасига сув тегиб, силжий бошлади. Бир маҳал бехосдан мени бетон лотокка сиқиб қўйди. «Оҳ!..» деб чинқирганимни биламан, кейин ҳушимдан кетибман. Яқин-атрофда ҳеч ким йўқ эди. Овозимни узоқ пайкалдагилар қандоқ эшитганига ҳали ҳам ҳайрон қоламан. Бахтимга етиб келиб қутқаришибди... Ризқим узилмаган экан... Мана, бу йил ҳам яна машинамга ўтирдим, терган пахтам 100 тоннадан ошди...

Эртаси куни Ширинни хомуш, тунд кайфиятда учратдим. Кўзлари киртайган эди.

— Ҳа, нима бўлди, Шириной? План тўлган куниям одам шунақа юрадими?

— Э-э, ака, ёзиб улгурмаган контрол ишларим эсимга тушиб кетди...

Дарвоқе, у Самарқанд қишлоқ хўжалик институти агрономия факультетининг сиртқи бўлим 2-курс студенти эди. Лекин унинг тундлигига бу баҳона бўлолмасди.

— Шунга шунчаликми?

— Ростини айтсам, кеча ухламадим ҳисоб. Оқшом чоғи бригадамдагилар совхоз пунктига пахта олиб боришса, ифлос деб қабул қилишмабди. Ифлос бўлса, яна бир кўрак тозалагичдан ўтказайлик, дедим. Бир прицеп пахтани қайтадан тозалаб олиб бордик. Қарасам, пункт бошлиғи қабул қилмайман, деб тағин тихирлик қиляпти: нимадандир ғайирлиги ёки қандайдир тамаси борга ўхшади. Ўзи бир сиқимгина йигит.

— Нега қабул қилмас экансан? Қабул қиласан! — дедим.

Тағин сурлик қилди.

— Одамларимни қийнаб қўйдим. Тушун, ахир, уйқудан қолдириб қайта тозалаттирдим! — дедим. Тушунмади.

Бир камчилигим бор — ноҳақликни кўрсам, ўзимни босолмайман. Бориб ёқасидан олганимни билмай қолибман. Атрофдагилар ажратиб қўйишди. Узр сўради сўнг.

Уйга қайтсам, соат 5 бўлибди.

Сиз бу сатрларни ўқиётганингизда жонсарак Ширин синглимиз даштнинг шип-шийдам, қўнғир далаларини шудгор қилаётган ёки келгуси йил ҳосилининг бошқа бир ташвиш-тараддудлари билан банд юрган бўлади, эҳтимол.

Чўлнинг қиш кунларидаги манзарасини кўрганмисиз? Бир кун ҳаммаёқни рутубатли туман чулғайди, бир кун тунд борлиқ узра булут этагини судраб ўтади. Лекин қиш замзамаси — табиатнинг аччиқ зардалари Ширин кўнглидаги нофармон туйғуларга асло заҳа етказа олмайди. Чунки унинг қалби айни баҳор фаслининг эҳтироси билан лиммо-лим...

Ўзи мўъжазгина, лекин иродаси метин механизатор қиз Ширинни ёдга олсам, шу туйғулар кечади юрагимда.

Хусусан, ҳазрати Навоийнинг ўз қаҳрамони Ширинга нисбатан битган таъриф-тавсифларида мен арнасойлик синглимиз Ширин фазилатларини ҳам кўргандек бўлдим:

Ҳарими иффат ичра шоҳ
ул эрмиш,
Сипеҳри исмат узра моҳ
ул эрмиш.

Мирпўлат МИРЗАЕВ.

• *Китоблар оламида*

«У КИМ. БУ НИМА?»

Совет жамиятининг ҳозирги босқичида навқирон авлодни коммунистик идеаллар, юксак ахлоқий фазилатлар, гўзалликни ҳис этиш, интернационализм руҳида тарбиялаш учун аввало унинг интеллектуал дунёсини бойитиш муҳимдир. Шу нуқтаи назардан Ўзбек Совет Энциклопедияси Бош редакцияси кичик ёшдаги мактаб болалари учун мўлжалланган уч томли «У ким. Бу нима» деб номланган қомусни нашр этишга киришиб, хайрли иш бошлаган. Чунки болалар учун фан ва техника, табиат ва олам, санъат ва маданият ҳақида қисқа, умумлашган шаклда маълумот берадиган мукаммал асар — энциклопедия яратишга шубҳасиз эҳтиёж катта эди.

Ўзбек халқи тарихида биринчи марта нашр этилаётган мазкур қомуснинг дастлабки жилди яқинда босмадан чиқди. Китобнинг ташқи кўриниши, муқовасидаги, ичидаги ажойиб безаклар бир қарашдаёқ киши диққатини ўзига жалб этади. Унда ёритилган мақолалар фақат мактаб ўқувчилари учунгина эмас, балки катта ёшдаги китобхонларга ҳам кўп фойдали маълумотлар беради. Энциклопедия фарзандларимизнинг билим доираси кенгайишига, фаннинг турли соҳаларини тушунишига, табиат ва олам сирларини билишига кўмаклашади. Тарихий воқеалар, революционерлар, партия ва давлат арбоблари, ёзувчи ва шоирлар, артист ва композиторларнинг фаолияти билан яқиндан танишишга ёрдам беради.

Мажмуада фан ва техника, маданият ва санъат, табиатнинг турли соҳаларига оид кўплаб мақолалар бор. Жумладан, табиат ва табиат ҳодисаларига доир «Атмосфера», «Венера», «Ер», «Зилзила», «Гейзер», «Галактика...» каби мақолалар ўқувчига тушунарли содда тилда баён қилинган. «Айиқ», «Арслон», «Бургут», «Илон», «Буғдой» «Игнабаргли дарахтлар», «Доривор ўсимликлар», «Дуккаклилар», «Дўлана» каби мақолаларда болалар учун қизиқарли маълумотлар берилганки, бу фарзандларимизни наботот, ҳайвонот дунёсини севишга, уларни ардоқлашга ўргатади. Китобда қитъалар ва [illegible]

бу қомус 1975 — 1978 йилларда Москвада нашр қилинган «Что такое. Кто такое» номли болалар энциклопедияси материаллари асосида яратилган. Аммо ўзбек тилидаги нашрида бу мақолалар маълум даражада маҳаллий материаллар билан бойитилган. Кўп мақолаларга қўшимча маълумотлар, фактлар киритилган, рақамлар янгиланган. «Абдуллаев», «Афросиёб», «Беруний», «Бедана», «Бухоро» сингари янги мақолалар бор.

Энциклопедиянинг дастлабки жилдида берилган безаклар ёритилаётган мақолага мос ҳамда уни мазмунан тўлдиришга ёрдам беради. Китобни нашрга тайёрловчиларнинг ютуқларидан бири шуки расм, суратларнинг деярли ҳаммаси янгидан ишланган. Бу эса русча нашрдагидан кескин фарқ қилади. Китобнинг офсет усулида сифатли босилиб чиқишида Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси бош корхонасининг ҳам хизмати катта.

Кези келганда, айрим мулоҳазаларни ҳам билдирмоқчи эдик. Қомусга Ўзбекистон тарихи, адабиёт ва санъати, табиати ва ҳайвонот дунёси, ўсимликлар дунёсига тегишли кўп терминлар киритилганда, мажмуанинг қиммати янада ошарди.

Бизнингча, энциклопедияни тузувчиларнинг номлари, материаллар қайси оригинал асарлар, мақолалардан олингани расмий кўрсатилиши зарур. Мазкур қомус рус тилида босилган «Детская энциклопедия» асосида яратилгани маълум. Аммо нима учундир бу ҳақда ҳеч ерда ёзилмаган. Ҳатто қайси мақола, иллюстрациялар янгидан ёзилгани, чизилгани маълум эмас. Бу камчиликларни тузатиш учун балки охирги жилдда тўла изоҳ бериш қулай бўлар.

Китобдаги аксари мақолалар бир ё икки бетли ҳажмда ёзилган. Бироқ ҳажм мақоланинг аҳамиятига қараб белгиланиши зарур. Масалан, Аргентина, Бразилия, Болгария каби мамлакатлар учун ажратилган ўрин жуда кам. Яна бир эътирозимиз шуки, энциклопедиянинг 60 минг нусхада чоп этилиши, бизнингча камлик қилади.

[illegible]

Е. ТУРАКУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

Дам олиш онлари...

Инсон умрини оқар сувга қиёс қилишади. Ҳақ гап. Кечагина Абдужаббор аканинг ўзи ҳам набиралари сингари шўх, ҳар нарсага қизиқувчан эди. Бугун эса А. Мухторов қирқ йиллик иш стажига эга педагог. У Самарқанд давлат педагогика институтининг ўзбек тилшунослиги кафедраси мудири, филология фанлари доктори, профессор, таниқли олим. Педагогика олий ўқув юртлари учун нашр этилган «Ҳозирги замон адабий ўзбек тили» дарслиги автори.

А. Мухторов пири бадавлат отахонлардан. Олти фарзанд, ўн беш нафар набиралар унинг энг катта «бойлиги». Икки ўғли олим. Муҳсинжон фалсафа фанлари кандидати, Зафаржон эса ота издоши—филолог.

Устознинг шогирдлари ҳам талайгина. Мураббий таълимини олганлар ҳамиша унинг жўяли маслаҳатидан баҳраманд бўлишади.

Суратда: дам олиш онлари Абдужаббор Мухторов ўғли Муҳсинжон ва набираси Фаррухжонлар билан.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

• *Ажаб савдолар*

ШОШМА-ШОШАРЛИК ОҚИБАТЛАРИ

Тошкент политехникуми ўқитувчиси, коммунист Маҳмуд Акрамов шахсий уйида оила аъзолари билан яшаб келарди. Ҳовли-жойи қадим пайтларда қурилган бўлишига қарамай, ҳали мустаҳкам эди. Кутилмаганда Акмал Икромов районидаги Ҳ. Абдуллаев номли маҳалла активларидан бир нечтаси янги қурилган чойхона биноси ҳовлисини кенгайтирмоқчи бўлиб қолишди. Бунинг учун М. Акрамов ва унга қўшни бўлган бир оилага тегишли ҳовли-жойларни бузиб ташлаш керак эди. Акмал Икромов район ижроия комитетидаги баъзи раҳбарлар бу «ташаббусни» қўллаб қувватлашди. Тегишли қарорлар қабул қилинди. Мазкур «ҳужжат»ларда маҳаллада Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган жангчилар ва Ҳ. Абдуллаев учун ёдгорликлар ўрнатиш, микросквер барпо этиш каби «зудлик билан» амалга оширилиши керак бўлган муҳим ишлар қайд этилганди. Афсуски, орадан уч йилдан кўп вақт ўтган бўлишига қарамай ҳеч нарса қилингани йўқ. Фақат икки хонадонга тегишли ҳовли-жойлар, дов-дарахтлар йўқотиб юборилди, холос. Энг муҳими, ўз уйида яхши яшаб келаётган икки оилани давлат ҳисобидан уй-жой билан таъминлашга тўғри келди. Мана сизга шошма-шошарлик ва масъулиятсизлик оқибати.

Биз яқинда Ҳ. Абдуллаев номли маҳалла комитетининг раиси А. Исломов билан суҳбатлашдик. У, жумладан, бундай деди:

— Ўртоқ Акрамовга жабр қилишди. Маҳалламизнинг ўша пайтдаги активлари ва райижроком вакиллари унинг уйини бульдозер билан буздириб юборишди. Бу пайтда уйда ҳеч ким йўқ эди. Уй-рўзғорга керакли ҳамма нарса олинмаганди. Маҳалла аҳли «уйбузарлар»дан қаттиқ ранжиди.

Хўш, ўйламай-нетмай, таваккалига буздириб юборилган бундай уй-жойлар Тошкент шаҳрида бошқа йўқ, деб ўйлайсизми? Шу ўринда яна бир мисол келтирамиз. Бундан уч-тўрт йил муқаддам Октябрь районидаги «Янги шаҳар» маҳалласида истиқомат қилувчи қатор хонадонларга қарашли уй-жойлар бузиладиган бўлди.

— Уйларингиз ўрнида кўп қаватли турар-жой бинолари қурилади, — дейишди хонадонма-хонадон юрган райижроком вакиллари.

Уйлари «сносга» тушган оилаларга бирин-кетин секциялар берилди. Қадимдан қолган иморатлар (гарчи улар ҳали яроқли бўлса ҳам) зудлик билан буздириб ташланди. Орадан кўп ўтмай полвон машиналар билан кўп қаватли турар-жой биноси учун замин ковлана бошланди. Иш қизигандан қизиди. Бир неча ўн кун давомида тупроқ ташувчи автомашиналар бетиним қатнаб турди.

Хуллас, иморатнинг замини битди. Шу билан иш тақ-қа тўхтади. Бора-бора котлован ахлатхонага айланди. Кейин нима қилишди, дерсиз? Аллақаердандир машина-машина тупроқ ташиб келтириб, тўлдириб юборишди. Уйғур кўчасидан ҳар куни ўтиб турадиган йўловчилар бу манзарани кўриб: «Эсиз давлатнинг, халқнинг минг-минг сўмлаб пули!» — дейишмоқда ачиниб.

Ҳа, бели оғримаганнинг нон ейишини кўр, деб шунга айтишади-да! Шунча пул мутасадди шахсларнинг чўнтакларидан кетганда эди, асло бундай қилишмасди.

Тошкент шаҳар ижроия комитетидаги масъул ўртоқлар биз юқорида ҳикоя қилган ишларга қандай баҳо беришар экан?

У. МУҲАМЕДОВ.

• *Яхши анъаналар — ҳаётга*

ЧАВАНДОЗЛАР МАЙДОНГА ЧИҚСИН

Ҳакам ўртага тушиши билан уни юзлаб улоқчи чавандозлар ўраб олишди. Ҳар ким ўз отида, ҳар ким махсус тайёрлаган кийимида. Баковул ўзи минган отга ўнгариб олган улоқ танасини ирғитар экан, уларни даврадан олиб чиққан кишига аталган «зот»ни айтади, «Зот» асосан кийим бош, уй-рўзғор буюмлари ёки пул бўлиши мумкин. Кураш бошланади. Кимдир энди улоққа эгилганда, унинг чор тарафидан тақалиб келаётган отлар гавдаси унинг отини суриб чиқариб юборади. Иккинчи бир улоқчи ердан узар-узмас кимдир унинг отига ортдан туриб қамчи уради, от сакраб кетади, улоқ қўлдан сирғаниб тушиб кетади. Яна бири улоқни рост кўтариб олдига олганда нақ қўлга тушай деб турган кимдир иккинчи томондан тортиб олади. У ҳам эплай олмай, ерга тушириб қўяди. Энди отлар кўприк бўлиб қолди, ҳеч кимнинг қўли етмайди. Ниҳоят, оралиқ сал очилиши билан кимдир улоқни ердан олди-да, барига босди. Ўзини ўнглаб отга қамчи босиши билан от бир кишнаб олдинга сакради. Улоқни барига босган чавандоз бошқалардан анча узилиб кетгач, «ҳалол», «ҳалол» деган қийқириқлардан сўнг улоқни ерга ташлаб баковулнинг олдига қайтиб келди.

Одатга кўра, у шу атрофда ўртага ташланадиган буюмларни эгаллаб турган «Зотчи»га совринни бериш ҳақида ишора қилиши лозим эди...

Кўпкари қадимдан халқнинг энг севимли машғулотларидан бири бўлган. Бу тортишувда қатнашиш учун узоқ-яқиндан юзлаб чавандозлар, томоша қилиш учун минглаб кишилар йиғилади. Афсуски, аксари ҳолларда кўпкарини тўйларда ўтказиш урф бўлиб қолди. Кўпкари ўтказиш харажати эса тўй эгалари зиммасига юклатилади. Кўпкари, кураш мусобақаларини тўйда ўтказишга кўплаб сарф-харажатлар қилиш, албатта, оғир. Шундай экан, халқимизнинг қадимий, энг яхши анъаналаридан бўлган кўпкари, кураш мусобақаларини оила ва қариндош-уруғлар даврасида ўтказиладиган тўйлардан кенгроқ давраларга — халқ сайилларига олиб чиқайлик ва ривожлантирайлик.

Бу оммавий баҳслар кишиларни чиниқтириш, саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади. Тўғри, шаҳар жойларида от спорти ва гилам устида кураш турлари бор. Бу баҳсларда махсус шуғулланган кишиларгина қатнашадилар. Юқоридаги халқ баҳсларида эса ҳамма қатнашиши мумкин. Баҳсларда иштирок этиш туфайли одамларнинг тажрибаси оша боради. Бу мусобақалар учун махсус жой талаб этилмайди.

Хулоса қилиб айтганда, кўпкари ва кураш баҳсларини тўйлардан тамомила узиб олиб, оммавий тадбирларга айлантириш лозим. Ғузор районида «Октябрь 60 йиллиги» номли стадион бор. Бунда асосан шаҳарликлар, илгари спортнинг маълум тури билан шуғулланиб келган кишиларни учратасиз. Қолганлар-чи? Уларнинг баъзи бирлари бу ердаги қўл тўпи майдонида ўйин кўрсата олмайдилар, баъзилари спорт кийимида кураш тушиб кўрмаганлар, баъзилари теннис, бадминтон каби ўйинлар хусусида кам тушунчага эгадирлар. Лекин ўшалар орасида от чоптириб маррага бир зумда етадигани, белига белбоғ тутиб, даврага тушса кўпчиликни лол қолдирадигани йўқми? Бор! Ғузорлик Душа Хушвақтов СССР спорт мастери унвонини олгунча кичик давраларда кураш тушиб довруқ қозонган эди... Халқимизнинг энг яхши анъаналарига йўл доимо очиқ бўлмоғи керак. Бундай тадбирларга район, шаҳар, область партия, совет ташкилотлари яқиндан ёрдам кўрсатиб, қўллаб-қувватлашларига ишонамиз.

Ч. ЛАТИПОВ.

• *Спорт*

ЭНГ КУЧЛИЛАР

Тарқатилган анкеталарга мувофиқ спорт журналистлари ўтган йилнинг кучли ўн спортчиси номини аниқладилар. Жумладан жаҳон чемпионлари — гимнастикачи Д. Белозерчев, енгил атлетикачи С. Бубка билан Т. Самойленко, оғир атлетикачи Ю. Захаревич, коньки учиш устаси Н. Гуляев, шахмат бўйича жаҳон чемпиони Г. Каспаров билан экс-чемпион А. Карпов, баскетбол бўйича Европа чемпионатининг кумуш медали совриндори Ш. Марчюленис, эркин кураш бўйича жаҳон чемпиони С. Белоглазовлар ўтган йилнинг лауреатлари бўлишди. Энг кучлилар сафида шунингдек, чалқанча сузиш бўйича Европа чемпиони, тошкентлик Сергей Заболотнов ҳам бор.

ФУТБОЛ ВА КОМАНДА

Югославиянинг «Спорт» газетаси анкеталарига чет эл журналистлари ҳам жавоб қайтаришди. Тўпланган жавобларга мувофиқ СССР терма командаси 309 очко билан Европада иккинчи команда деб эътироф этилди. Англия терма командаси 327 очко билан биринчи бўлди. Италия футболчилари 185 очко билан учинчи ўринни олишди. СССР терма командасининг ҳужумчиси Олег Протасов эса «Футбол — Хоккей» ҳафталигининг сўровлари бўйича ўтган йилнинг лауреати — мамлакатнинг энг яхши футболчиси номига сазовор бўлди.

«ТОШКЕНТ ТОНГИ» СОВРИНДОРИ

Республикамиз пойтахтида аёллар ўртасида рус шашкаси бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ турнири якунланди. «Тошкент оқшоми» ва «Вечерний Ташкент» газеталари соврини учун ўтказилган мусобақа «Тошкент тонги» номида анъанавий равишда ўтказилиб келинмоқда. Бу мусобақага халқаро арбитр Б. Канишчикер асос солган эди. Бу сафарги мусобақада ҳам мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан келган кучли шашкачилар ўзаро дона суришди. Баҳс бошиданоқ пешқадам бўлиб олган ўзбекистонлик Н. Бадеева, москвалик Е. Сорокина ва Украина чемпиони Л. Макушевалар совринли ўринларни эгаллашди. Улар 13 имкониятдан 9,5 очкодан тўплашди.

«МУХБИР» — «КОРРЕСПОНДЕНТ»

журналининг декабрь ойи сони босмадан чиқди. Унда «Журналхон билан мулоқот» сарлавҳали бош мақола босилган. «Джизакская правда» газетаси редактори А. Орловнинг «Еруғлик кўпроқ бўлсин!», «Хоразм ҳақиқати» газетаси редактори Э. Самандаровнинг «Янгиланиш қирралари», «Наштар» сатирик кино журнали масъул секретари Э. Зоҳидовнинг «Наштар» ва унинг муаммолари» сарлавҳали мақолалари «Қайта қуриш ва матбуот» умумий сарлавҳаси остида берилган. «Ҳамкасбларимиз» рубрикаси остида «Советский спорт» газетасининг Ўрта Осиё бўйича ўз мухбири С. Гапичнинг «Тинибтинчимас Ёқубов», «Наманган ҳақиқати» газетаси редактори ўринбосари Н. Абдуллаевнинг «Ижодингизга барака» сарлавҳали лавҳалари босилган.

Ишчи-деҳқон мухбирлар фаолиятининг хусусиятлари қандай? ТошДУ журналистика факультетининг катта ўқитувчиси тарих фанлари кандидати Қ. Эрназаров ва СССР Журналистлар союзи аъзоси Б. Рихсиевнинг «Фактларни қандай олиш керак?» сарлавҳали мақоласида ҳаваскор мухбирларни қизиқтирувчи шу каби саволларга жавоб олиш мумкин.

Редактор ўринбосари Т. НАЖМИДДИНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
15, 16, 17 январь соат 19.00 да
Ўзбекистон ССР халқ артисти НУРИДДИН ҲАМРОҚУЛОВ иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар:
ДАДАХОН ҒАНИЕВ, ЗУЛХУМОР ҚОДИРОВА.
Программани — Машраб НАЗАРОВ олиб боради.
Касса соат 14.00 дан ишлайди.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: сабзавотчилик, олий математика;
профессор: агрохимия;
доцентлар: агрохимия, ноорганик ва аналитик химия (2), умумий деҳқончилик, қишлоқ хўжалик машиналари, физика (2), ўсимликлар физиологияси ва қишлоқ хўжалик микробиологияси, марксча-ленинча фалсафа, биохимия, қишлоқ хўжалик экономикаси, сиёсий иқтисод, ҳисоблаш техникаси ва информатика (ахборотларни ишлаб чиқиш автомат системаси ихтисоси бўйича), олий математика;
катта ўқитувчилар: рус тили;
ўқитувчилар: чет тиллари, жисмоний тарбия;
ассистентлар: умумий деҳқончилик, сабзавотчилик, олий математика, қишлоқ хўжалик корхоналари, хўжалик фаолиятининг анализи, бухгалтерлик ҳисоб-китоби ва молия.

ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ТАЖРИБА СТАНЦИЯСИГА: пахтачилик бўлимига кичик илмий ходим.

КОНКУРС МУДДАТИ — 10 ЯНВАРГАЧА
Ҳужжатлар конкурслар ҳақидаги Низомга кўра қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, 1983-алоқа бўлими, Тошкент қишлоқ хўжалик институти.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: биология, патологик анатомия;
доцентлар: патологик анатомия, 1-ички касалликлар, 1-болалар хирургияси, 2-болалар касалликлари, биохимия, нормал анатомия (3), ички касалликлар пропедевтикаси, умумий гигиена (2), социал гигиена, асаб касалликлари;
ассистент: асаб касалликлари, 2-болалар касалликлари, 3-болалар касалликлари, 4,2-болалар касалликлари, 2-болалар касалликлари, даволаш физкультураси, ВК ва жисмоний тарбия кафедралари, умумий химия, патологик анатомия, 2-ички касалликлар, 2, 3-болалар касалликлари пропедевтикаси, рентгенология, сил касалликлари, юқумли касалликлар, 1-болалар юқумли касалликлари, биохимия, нормал анатомия, умумий гигиена, ички касалликлар пропедевтикаси, 2-болалар хирургияси;
катта ўқитувчилар: гистология, микробиология, чет тиллари, сиёсий иқтисод;
ўқитувчилар: илмий коммунизм, медицина ва биология физикаси, сиёсий иқтисод, тайёрлов бўлими, чет тиллари.

Конкурс муддати — 15 январгача.
Адрес: Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй (165, 156-автобусларнинг «САМПИ» бекати).

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
ОНКОЛОГИЯ ВА РАДИОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
лабораториялар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: ракнинг комплекс терапияси (медицина фанлари доктори), ультратовуш диагностикаси;
кичик илмий ходимлар: канцерогенез механизмлари, биофизика, химиотерапия, ракнинг комплекс терапияси (2).

Конкурс муддати — 8 январгача
Ҳужжатлар конкурслар ҳақидаги Низомга биноан қуйидаги адресга юборилсин: 700095, Тошкент шаҳри, Форобий кўчаси, 383-уй.

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ТЕХНИКУМИДА
ПУЛЛИК ТАЙЁРЛОВ КУРСЛАРИ ОЧИЛАДИ
6 ойлик январь ойидан, 3 ойлик март ойидан ва бир ойлик июль ойидан.
Техникум адреси: Тошкент шаҳри, Сарикул кўчаси, 3-уй (161, 66, 55-автобусларнинг «Темир йўл транспорти техникуми» бекати). Телефонлар: 32-44-96, 32-40-85, 99-05-32.
Техникум ётоқхона билан таъминламайди.

Боғдорчилик ва узумчилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги республика бир йиллик боғбонлар тайёрлаш мактаби коллективи мактаб ўқитувчиси
Мажид РАШИДОВнинг
вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

«Ўқитувчи» нашриёти коллективи тарих ва ижтимоий адабиётлар редакциясининг катта редактори Ҳ. Нуруллаевга онаси
Адолат ОТАБОЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Центросоюз»га қарашли «Главкоопхозлесторг»нинг Тошкент республикалараро савдо базаси коллективи база директори Н. Б. Бобоевга рафиқаси
Хонпошша БОБОЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«РОССИЯ» МАРКАЛИ РАДИОАППАРАТУРАЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ!
Ушбу адресни ёзиб олинг: Тошкент шаҳри, Измайлово кўчаси, 16-уй.
СИЗ БУ ЕРДА ЎЗ РАДИОАППАРАТУРАЛАРИНГИЗНИ КАФОЛАТЛИ РЕМОНТ ҚИЛДИРА ОЛАСИЗ.
«ЗОЛОТОЕ КОЛЬЦО» ЦОРПО реклама агентлиги.

ОБУНАЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!
1988 йил январдан совет ва чет эл газета ва журналларига
ОБУНА БОШЛАНДИ
(лимит белгиланган даврий нашрлар бундан мустасно, уларга обуна 1 августдан 1 ноябргача қабул қилинади).
Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» республика агентлиги.

• *Тингланг, томоша қилинг*

5 январь, сешанба

Телевидение

МТ-I. 7.00 — 120 минут. 9.00 — М. Мусоргский. «Хованщина» опера. 11.45 ва 15.55 — Янгиликлар. 16.05 — Қайта қуриш прожектори. 16.15 — Жойли торлар. Фильм-концерт. 16.50 — «Махфий фарватер». Бадиий фильм. 4-серия. 18.00 — Салом, музика! 18.40 — СССР — Шимолий қутб — АҚШ. 19.40 — Дунё воқеалари. 20.00 — «Алвидо, ғўр ёшлигим». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Илмий-оммабоп фильм. 22.45 — Ниғоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Алмаст» ансамблининг концерти. 9.40 — Поэзия. 10.45 — Будильник. 11.15 — Болалар учун фильм. 12.25 — Француз тили. 12.55 — «Резидентнинг қайтиши». Бадиий фильм. 1- ва 2-сериялар. 15.05 — Халқаро конкурслар лауреати Дина Иоффе чалади. 15.45 — XXI асрга экспедиция. 16.30— Янгиликлар. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — «Москва ва Варшава болалари» телекўприги. 20.00 — Музикали киоск. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ритмик гимнастика. 21.15 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Резидентнинг қайтиши». Бадиий фильм. 1-серия. 23.20 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 6.55 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Тонгги тароналар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ҳужжатли фильм. 16.45 — Болалар учун фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильмлар. 18.30 — Арчамиз қандай яхши. 19.00 — Чорвадор. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёзувчи ва замон. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Қувноқ сайр». Фильм-концерт. 21.20 — Долзарб вазифа. 21.30 — Время. 22.05 — Оила мактаби. 22.35 — «Барҳаёт наволар». Ю. Ражабий.

УзТВ-II. 19.35—Қайта қуриш: муаммолар, ечимлар. 20.05 — «Ҳарбий хизматга чақирилувчилар». Бадиий фильм. 21.00 — Ёнғиндан эҳтиёт бўлинг! 21.30 — Время. **Душанба:** 22.15 — Тожикистон санъат усталари ва ижодкор ёшларининг концерти.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 Қўшиғимиз сизга армуғон 9.30 — Халқ қўшиқлари. 9.45 — Ўзбек тилини ўрганамиз. 12.10 — Ишчинома. 15.30 — Арча байрамига таклиф этамиз. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — «Вераси». вокал чолғу ансамблининг концерти. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Арча байрамига таклиф этамиз. 15.40 — Врач маслаҳати. 18.15 —Жаҳон сиёсатининг актуал масалалари. 18.30 — Эстрада концерти. 19.20 — Музикали драмалардан парчалар. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.10 — Қармоқ. 21.30 — Дала меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 —Достонлардан қўшиқлар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.